

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103. TELEPHONE: 431-6344

LIV.

Balandis — April 9, 1969

Nr. 28

ILIustruotas tautinės minties lietuvių laikraštis

VIETNAMAS IR KORĖJA

KARTOJAMOS KORĖJOJ PADARYTOS KLAIDOS

Jau beveik prieš mėnesį -- kovo 14, šioje vietoje konstatavome, kad prezidentas Nixonas atsidūrė prieš skubaus atsakymo reikalaujantį klausimą: ką daryti su Vietnamu? Įvairūs komentatoriai aiškina, kad jei prezidentas greitai laiku neduos tautai patinkantį ar bent priimtina atsakymą, jis turės pasekti Johnsono pėdomis ir apie antrą terminą Baltuose Rūmuose visai negalvoti. Nuotaikos krašte yra tokios, kad prezidentas, nebijodamas nustoti savo populiarumo, negali pasisakyti už karinių veiksmų praplėtimą, ar tai būtų šiaurinio Vietnamo bombardavimo atnaujinimas ar karo veiksmų nukėlimas į Cambodijos ir Laos teritorijas. Iš kitos pusės atviras ar užmas kuotas pasitraukimas, nors ir patenkintų Vietnamo karo kritikus, būtų JAV interesų išdavimas.

Už tat nenuostabu, kad prezidentas galimai ilgiau vilkina savo atsakymą. Iš administracijos pusės raminama, kad prezidentas tikis į slapas derybas, bet ar jos jau eina ar jų tik siekiama, liko ir toliau neaišku. Kartu Pietų Vietnamo prezidentas Thieu pareiškė, kad jis nesi-priešina pašnėkesiam su

VIYTAUTAS MEŠKAUSKAS

vietos (Pietų Vietnamo) komunistais apie tolimą koegzistenciją karui pasibaigus.

Tai sutiktų su prezidento patarėjo Kissingerio planu, paskelbtu š. m. sausio mėn. 'Foreign Affaires' žurnal numerioje, parašytu dar prieš jam pradėjus eiti dabartines pareigas. Jo idėja yra tokia, kad rasit, lengviau būtų susitarti, jei JAV ir šiaurinis Vietnamas derėtųsi tik dėl savo karinių jėgų atitraukimo iš pietinio Vietnamo, o tuo tarpu Saigono vyriausybė ieškotų kokio susitarimo su vietiniais komunistais.

Tas planas gal turėtų daugiau šansų pasisekti, jei prezidentas Johnsonas nebūtų sustabdęs bombardavimo, kurį prezidentas Nixonas dėl nuotaikų krašte nedrįsta vėl pradėti. Mat, savaimė aišku, kad Hanojus tik tada sutiks atšaukti savo kariuomenę iš pietinio Vietnamo, jei taip padaryti būtų verčiamas. Dabartinėje būklėje, jis gali visai drąsiai gaben-ti savo karius ir ginklus iki pat pietinio Vietnamo sienos. Ir kai tie būna sumušti, jie gali pasitraukti poilsui ar persigrupavimui į Cambodiją, vos 50 mylių nuo

sostinės Saigono. Tiesa, po bombardavimo sustabdymo, komunistai nepuola didesniais junginiais per vadinamą demilitarizuotą zoną, tačiau prie jos turi sutraukti skaitlingus dalinius ir tai verčia amerikiečius ir čia budėti, nors tikroji 'infiltracija' vyksta per Laosą ir Cambodijos teritorijas. Laosas kartais būna amerikiečių puolamas, Cambodija -- ne. Už tatkarių tarpe yra nuomonių, kad reikia baigti komedią su Cambodija ir persekioti į ją besitraukiančius komunistų dalinius, nepaisant jos sienų pažeidimo. Tik tuo atveju Hanojus rimčiau pradėtų galvoti apie pasitraukimo naudą. Dabartinėje būklėje 200.000 šiaurės vietnamiečių bei vietinių komunistinių partizanų 'po šachu' sugeba laikyti beveik 5 kartus gausingesnes amerikiečių ir jų sąjungininkų jėgas. (Iš 540.500 amerikiečių Vietnamo faktinai tik 220.000 dalyvauja kautynėse, kiti 320.000

"Pasakų namelis" Nidoje.

daugiau rūpinasi tiekimu ir jo saugumu.)

Londoniško Economist teigimu, prezidentas Johnsonas, norėdamas laimėjimo namų fronte, per anksti sustabdė bombardavimą. Ir tokiu būdu, nors 1968 metais kariniai amerikiečiai buvo palankūs, jie kartu buvo lydimi psichologinio pralaimėjimo. Su laikydamas bombardavimą prezidentas Johnsonas davė suprasti, kad komunistai yra nenu-galimi. Iš tikro situacija buvo amerikiečiams daug naudingesnė ir jie, pasak Economist, gali ir dabar laimėti, jei tam tik ryžtųsi. Žodžiu, Vietnamo karas yra daugiau pačių amerikiečių savitarpio karas, o ne vietnamiečių.

Atrodo, kad JAV gyvena tomis pačiomis nuotakomis kaip Korėjos kare. Įdomu, kad prezidentas Eisenhoweris, paklaustas ką jis būtų daręs 1950 m. būdamas generolo MacArthuro vietoje, kai raudonieji kiniečiai pasiuntė šimtus tūkstančių savo karių per Korėjos sieną, po to kai MacArthuro kariai buvo išvadavę visą Korėją iš komunistų priespaudos, atsakė, kad jis būtų panaudojęs kiekvieną savo lėktuvą bombardavimui Mandžurijos, neklausdamas Washingtono ar Jungtinių Tautų leidimo, bet tik vėliau paaiškintamas, kad tai būtų reika-

Rusas pranašauja sovietams galą

Amerikietis žurnalistas Anatole Shub, daugelyje Amerikos dienraščių atspausdino ilgą straipsnį, kuriame perduoda vieno jauno ruso intelektualo liūdną (mums gal linksmą) pranašystę apie Sovietų Rusijos ateitį. Anatole Shub rašo:

"Aš manau, pareiškė tas rusas prieš keletą mėnesių, parašyti knygą 'Ar Sovietų Sąjunga išgyvens iki 1980 metų'?"

Nors jį girdėjusieji, sako Shur, tuos žodžius palaikė tuščiais, tačiau kai tas jaunas žmogus baigė kalbėti, klausytojuose paliko gilių minčių.

"Kiniečiai", sakė jis (savaitę prieš Kinijos-Rusijos pasienyje susikovimą) neišvengiamai kariaus prieš mus. Visa jų istorija tai įrodo — carai užgrobė jų teritorijas kaip ir kiti imperalistai (Leninas to nepaneigė, kaip žinoma), taigi jie stengsis atsikeršyti. Mao Tse-Tung ir jo grupė turi tik neapykantą mūsų vadams. Chruščiovas prižadėjo jiems atominę bombą, bet neištesėjo.

"Anksčiau ar vėliau, kuomet jie pasirengs — ir tai

linga tūkstančių amerikiečių ir jų talkininkų gyvybių išgelbėjimui.

Kaip žinia, MacArthuras paklausė prezidento (Nukelta į 2 psl.)

bus jie, kurie pasirinks laiką, kils karas. Jie nepajėgs užkariauti Rusijos, tačiau Rusija vis tik gali pralaimėti. Jie turi šimtus milijonų žmonių šiaurinėje Kinijoje ir Mandžurijoje. Mes turim gal 55 milijonus rytuose už Uralo, ir apie 20 milijonų jų net nėra slavai — tai uzbekai, mongolai, korėjiečiai. Kas žino kaip tie žmonės laikysis?"

"Jokių atveju tas karas nebus trumpas. Karui tęsiantis, kas atsitiks kituose mūsų pasieniuose, kur yra nepasitenkinusios neru-siškos tautos? Ar žinot, kad daugiau negu pusė kalinių mūsų tremties stovyklose šiomis dienomis yra taip vadinami buržujiniai nacionalistai — latviai, lietuviai, gruzinai, ukrainiečiai ir kiti?"

"Aš prisibijau, jeigu nebus radikalai pakeista politika, ir mes nesugrįšim prie Lenino principų (suteikti nepriklausomybę suomiams, pabaltiečiams ir t.t.) — visi šie žmonės karą su Kinija palaikys ženklu sukilti prieš tai, ką jie vadina rusišku kolonializmu, nors, kaip mes rusai žinom, tikrenybėje tai yra stalinizmas.

"Iš kitos pusės — vokiečiai? Ar galim rimtai tikėti, kad jie sėdės ramiai kuomet mes atsidursime krizėje? Ne po to kai eilę metų mes šaukėm 'vilkas' apie juos, skelbdami, kad Adenauer ir Willy Brandt esą naciai, kad Ulbrichtas ir jo spygliuotos vielos atstovauja ateities Vokietijai, kad vokiečiai neturį teisės manyti, jog jie yra viena tauta?"

"Gal būt jūs amerikiečiai mums vėl gelbėsit, ir prilaikysit vokiečius nuo ginkluoto Rusijos užpuolimo, kuomet mes būsim įsivėlę į karą prieš Kiniją? Vokiečiai gal nenorės militariniai mus pulti, tačiau niekas nesulaikys jų nuo naudojimo savo politinės įtakos į centrinę ir rytinę Europą — ir ypatingai į Rytų Vokietiją."

Tas jaunas rusas dėstė savo pranašystę ne su neapykanta, bet apgailaudamas, nes jis patriotas rusas, kuris neturįs jokios meilės dabartiniam Politbiurui, — baigia Anatole Shur.

Dr. Albertas Gerutis Bostone

Atvykęs Amerikon į savo redaguotos knygos Lithuania krikštynas (leidinį išleido Maryland Books leidykla, Lietuvos Nepriklausomybės Fondo parenta), dr. Alb. Gerutis, Lietuvos pasiuntinybės patarėjas Šveicarijoje, buvo pakviestas apsilankyti ir Bostone. Reto svečio paskaitą čia surengė LB Bostono apylinkės valdyba, kurios pirmininkas tuo tarpu yra dipl. inž. J. Vasys.

Dr. Albertas Gerutis mums neatvežė raudos. Jo kalba buvo daugiau nuspalvinta viltim, politinio gyvenimo raidos stebėjimų išvadam, o ne pesimizmu. Jis kalba paprastai ir nuosirdžiai, nesinaudoja retorikos patosu, tik retkarčiais savo kalbon įpina elegantišką juoką. Pagrindinė svečio paskaitos tezė buvo paimta iš Vasario 16 d. Akto: tautų apsisprendimo teisė. Tautų apsisprendimo teisės procesas, kaip dr. A. Gerutis tarė ir kaip mes patys galime matyti, vyksta nesulaukiamai, nesustabdomai, net ir sunkiai apsiginklavusi Sovietų Rusija to proceso negalinti sutrukdyti. Kai visuose kontinentuose tautos kyla į laisvę ir nepriklausomą gyvenimą, tautų pavergimo sistema negalėsianti ilgai išsilaikyti ir Europoje, kuri amžius pasauliui nešė pažangą ir šviesą.

Atskiru žodžiu dr. A. Gerutis aptarė savo redaguotą leidinį Lithuania. Knyga

dailiai išleista, gražaus didelio formato, pailiuota. Žinomi autoriai, savo sričių žinovai, yra laidas, kad ir turinio požiūriu veiklas yra vertingas. Pats dr. A. Gerutis tam reikalui parašė Lietuvos nepriklausomybės laikotarpio (1918-1940 m.) istorinę apžvalgą.

Svečias Bostone aplankė Liet. Enriklopedijos leidykla, keletą savo senesnių pažįstamų. Dr. Alb. Geručio garbei priėmimas savo namuose surengė LB Bostono apylinkės pirm. dipl. inž. J. Vasys su ponia ir svečio ir buvėlio mokslo dienų draugas dipl. inž. A. Lapšys su ponia. Pas Vasius dalyvavo ir Lietuvos garės konsulas Bostone adv. A. O. Shallnas.

Dr. A. Geručio paskaitos paklausyti susirinko apie porą šimtų Bostono lietuvių. Ir, kiek teko nugirsti daugumos svečio paskaita neapvydė, gal net atvirkščiai — ji mus sustiprino.

Po paskaitos buvo meninė dalis. Ją atliko Birutė Adomavičiūtė ir Ono Ivaškienės vadovaujamas Tautinių šokių Sambūris. Birutė Adomavičiūtė gražiai padėklavo Maironio Punios kalną. Tai antra Bostono Birutė, taip pat gabi poezijos skaitytoja. O. Ivaškienės šokėjai šauniai pašoko keletą liet. liaudies šokių ir susilaukė žiūrovų šilto įvertinimo. Po programos Bendruomenės moterys pavaišino svečius kava ir užkandžiais. (p. g.)

Kviečiame į ALTS seimą

• Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos sukaktuvinis Seimas šaukiamas New Yorke, š. m. gegužės 30 ir 31 dienomis. Seimui rengti komitetas ir S-gos Valdyba tikisi susilaukti gausaus vienminčių dalyvavimo. Seimo dalyviai turės progos išsakyti ir aptarti S-gos veiklos pliusus ir minusus ir pasiūlyti konstruktyvių reformų, kurios galės patarnauti visos tautinės srovės veiklos uždaviniams.

Valdyba kviečia visus apsispręsti ir Seime dalyvauti, nes šis sukaktuvinis Seimas sieks darnesnės tautinės srovės veiklos ir ieškos naujų kelių lietuvybei stiprinti ir Lietuvai laisvinti.

Iki pasimatant New Yorke — Sąjungos sukaktuviniame Seime!

Be žodžių...

VEIKALO 'LITHUANIA' KELIAS (3)

DR. A. GERUČIO, VEIKALO AUTORIAUS IR REDAKTORIAUS KALBOS, PASAKYOTOS LEIDINIO PRISTATYME NEW YORKO LIETUVIAMS, IŠTRAUKA

Pirmas nepaprastai punktualiai, kruopščiai paruoštą tekstą atsiuntė prof. Juozas Jakštas.

Vertimą pirmoje redakcijoje atliko dr. Algirdas Budreckis.

Prof. Jonas Puzinas, nepakeičiamas proistorės žinovas, kaip tik tuo metu kai nelaimai apsirgo.

Sunkumų susidarė dėl to, kad veikalas turėjo išeiti New Yorke, o redaktorius gyveno Europoje, Šveicarijoje. Tuo būdu padidėjo darbai LNF, ypač jos pirmininkei. Gal būtų buvę tikslu man nusikristi Amerikon, New Yorkan ir vietoje padėti. Tačiau mano darbo terminai trukdė. Bet jeigu ne kalnas atvyko pas Mahometą, tai Mahometas atvyko pas kalną. Ponia Čekienė su Dr. Čeku 1967 m. vasarą atskrido į Šveicariją, į Berną. Praleidome jaukias kelias valandas drauge, bet dar daugiau praleidome valandų tardamiesi ir sielodamiesi dėl veikalo išleidimo, galutinio suredagavimo, iliustravimo, pavadinimo ir t.t. ir t.t.

Man teko, kaip minėjau, prieš mano pirmąjį norą visas Lietuvos nepriklausomybės periodas, be to, deja, nelemtosios okupacijos, pirmasis bolševikmetis, vokiečių okupacija karo metu ir antroji bolševikų okupacija.

Ypač didelį pasitenkinimą man kėlė, kai galėjau aprašyti Lietuvos valstybės nepriklausomybės periodą. Tai šviesiausias mūsų tautos naujausių laikų istorijos periodas, kupinas pasiaukojimo, savęs išsižadėjimo, kovų, bet ir nepaprastų kūrėjų ir nepaprastų laimėjimų laikotarpis. Maskvos okupantai ir jų sėbrai visomis priemonėmis siekia nuvertinti Lietuvos valstybės nepriklausomybės periodą, pravardžiuodami jį buržuazijos valdymo, užsienio kapitalo ir "liaudies išnaudojimo" metais. Bet lietuvių tauta gali didžiulius tuo laisvės periodu kaip tautinės kultūros ugdymo ir visokeriopos pažangos laiku. Nepriklausomybė nebuvo padovanota. Reikėjo ją iškovoti. Kova buvo nelygi, visko stigo. Bet kovą lietuvių tauta laimėjo, apvalydama kraštą nuo priešų ir atremdama įsibrovėlius.

Vietnamas ir Korėja...

(Atkelta iš 1 psl.)

Trumano ir negavo to leidimo. Kai pagaliau buvo leista bombarduoti tiltus per Jalu upę, amerikiečių lakūnams buvo įsakyta taikyti tik į Korėjos pusę esančią tilto pusę! Istorija, atrodo, kartojasi. Už klaidą padarytą Korėjoje dabar Vietname reikėjo pakloti jau daugiau gyvybių negu tenai. Išrinktas po dviejų metų prezidentu Eisenhoweris sutiko su buvusio status quo atstatymu. Nixonas, atrodo, yra linkęs sutikti ir su kiek blogesnės būklės negu status quo atstatymu Vietname.

Ir naujausių laikų Lietuvos istorija rodo, kad kai vadovybė ryždavosi, tauta išgirdavo kovos šūkį: tai įrodo nepriklausomybės karai, želigovskiadės atrėmimas (Pilsudskio tikslas buvo ne tik pagrobti Vilnių, bet ir užimti visą Lietuvą, ką geriausiai įrodo POW veikimas). Klaipėdos sukilimas. Tą parodė sukilimas prieš bolševikus, kai prasidėjo 1941 metais vokiečių-sovietų karas. Aš nenoriu šioje vietoje polemizuoti, bet gali būti įvairių nuomonių ar gerai vyriausybės padarė, nesirūždamas žygiui į Vilnių, kai kilo vokiečių-lenkų karas. Ir tatau nežiūrint paskelbto neutralumo, kas buvo ir išmintinga, ir reikalinga.

Dideliu entuziazmu tauta, iškovojusi laisvę, ėmėsi kūrybos darbo, ir tai visose srityse: ūkinėje srityje atstatydama trumpu laiku ūkį, nuteriotą per I-ąjį pasaulinį karą ir nualintą vokiečių okupacijos, ji padarė milžinišką pažangą dvasinės kultūros srityje. Kiek pristeigta mokyklų, kiek įkurta aukštesniųjų mokyklų -- progimnazijų ir gimnazijų, kiek įkurta aukštųjų mokyklų! Koks bails buvo paveldėjimas iš rusų valdymo: nebuvo net privalomo mokslo! Reikėjo sudaryti valstybinį aparatą, visa vyko sunkiomis sąlygomis. O ką reikė žemės reforma? Kaip ji pakeitė Lietuvos valdą ir pertvarkė patį ūkininkavimo pobūdį.

Dirbo visi, be patyrimo. Bet užtat buvo tuo karštesnis entuziazmas. Kai rašiau skyrių apie Lietuvos valstybės nepriklausomybės laikus, man kaip filmas prieš akis rodėsi vienas paveikslas po kito, nes didelę dalį man pačiam teko išgyventi. Kaip jau buvo mūsų tų laikų vadai, ministrai, diplomatai! Buvo visa eilė ministrų, kurie nebuvo nie pasiekę 30 metų amžiaus. Anot Mykolo Biržiškos, mūsų rašytojai užsidėjo gorčines -- atseidę cilindrus -- ir pasidarė diplomatais. Ir vis dėlto laimėta bylų tarptautinėse instancijose, atstovauta Lietuvos reikalams tarptautiniame forume.

Visi vyresniosios kartos žmonės atsimena tuos nuostabius laikus. Ir šio susitikimo dalyvių tarpe bus nemaža žmonių, kurie priklauso prie tų anų laikų jaunų vyrų, kurie tais laikais jeigu ir nekurė stebuklų, tai bent karštai, entuziastiškai dirbo jiems atitekusį darbą. Atsimenu pats tokį epizodą: Kai atvažiavau į Kauną dirbti "Eltos", tai buvo 1924 metais, o aš turėjau 19 metų amžiaus, tuometinė Eltos direktorė panelė Avietėnaitė išsitarė, jog aš gausias tiek ir tiek algos. Nebeatsimenu, kiek tų litukų buvo, bet aš pasijutau tarytum užsigavęs, kaip galima kalbėti apie pinigus. Juk aš atvažiavau į Lietuvą, savo tėvų žemę, ne pinigų, ne uždarbiauti, bet tarnauti tautai... Neabejoju, kad buvau ne pirmas ir ne paskutinis, kurie anuo metu taip galvojo!

Stengiausi tą laikotarpį atkurti, be patoso, bet objektyviai. Ar man pavyko? Kai esi išgyvenęs ir savo akimis matęs nepriklausomybės periodą, kai tebeį milžinišką pažangą, ima apmaudas, kaip Maskva ir jos sėbrai dergia tą skaištį, gražų nepriklausomybės periodą, vieną šviesiausių laikotarpių Lietuvos istorijoje!

Pats vasario 16 d. aktas yra

giliai prasmingas. Tai, be to, turbūt, vienintelis tokio turinio aktas, kuriame ranka įterpta korektūra, ir tatau Antano Smetonos ranka. Aktas labai preciziškas, remiasi laisvo tautų apsisprendimo dėsniu, kuris šią dieną tiek pat aktualus, kaip ir prieš 50 metų, kada jis buvo paskelbtas.

Man teko rašyti ir apie tą skausmingą periodą, kada gėdingu dviejų diktatorių -- Hitlerio ir Stalino -- susitarimu įvyko dalybos tūk Lietuvos, tiek kity Rytų Europos tautų sąskaiton. Tai gėdingiausias Maskvos aktas, kurio kiekviena padori vadovybė turėtų kuo skubiausiai išsižadėti, jeigu turėtų bent mažiausį padarumo jausmą. Mes, visi, ypač gyvenantieji laisvėje, visur ir visomis aplinkybėmis turime kelti viešumoną Maskvos bolševikų gėdos aktą. Maskva ne tik sulaužė visus susitarimus su Lietuva, bet ir visą eilę kitokių tarptautinės teisės normų, ji piktausi išėnė tarptautinei moralei.

Nelengvas uždavinys buvo paaiškinti ne vien jausminiai, bet ir pagal istorinę teisybę nelemtą 1940 metų birželio 15 d. mūsų Ministrų Kabineto posėdį, kuris dar ir ligi šiol sukelia didelių kontroversijų. Apie tai jau yra atsiradusi ir literatūra, pirmoje eilėje Aleksandro Merklio monografija apie Prezidentą Smetoną ir Juozą Audėną apie posėdį, kuriame jis pats dalyvavo. Kodėl nepasipriešinta ultimatumui veiksmingiau? Kodėl nebuvo karinio pasipriešinimo? Tai klausimai, kurie ir šiandien mus visus persekioja, net sleigia...

Bet ir Čekoslovakija nepasipriešino kariškai nei nacių, nei bolševikinei okupacijai, o vis dėlto čekams niekas to nepriklauso. Čekai laikomi net didvyriais. Bet lietuvių tauta vėliau atkakliai priešinosi ir nacių okupacijai, ir tolesnei bolševikų okupacijai. Tai 1941 m. birželio 22 d. sukilimas, rezistencija prieš nacių, ilgametis didvyriškas partizaninis karas. Mes neturime gėdintis mūsų tautos.

Tai didvyriška gėdynė, pareikalavusi iš lietuvių tautos kruvinių aukų, bet ant kraujo pagirdytą žemės išaugo laisvės žiedai. Tauta semiasi stiprybės ne iš sugėlimo, ne iš apatijos, bet ji didžiulias didingais didvyriškais pavyzdžiais. Netik iš senovės, bet ir iš mūsų laikų didvyriškų žygių.

Visa tai stengiausi atkurti

Antro Kaimo aktoriai V. Marčiukaitis, E. Kavaliūnaitė, R. Stankauskas ir M. Mažeikaitė išpildant "Muzos ir poetas". Antras Kaimas Detrote Lietuvių Namuose šį šeštadienį, balandžio 12 d. 7 v.v. duos įdomų spektaklį.

DETROIT

DETROITAS LAUKIA "ANTRO KAIMO"

Kada "Antras Kaimas" pasirodė pirmą kartą, apie jį buvo daug kalbėta ir rašyta. Buvo džiaugtasi jaunomis, visai savystoviomis, scenos jėgomis. Nebuvo apsilvita. Antras kaimas išties keturis metus linksmino Amerikos lietuvių, lankydams kolonijas, neišskiriant net ir tokių tolimų užkampių.

Po to, pradingo iš lietuviškos scenos. Daug kas galvojo, kad "Antras Kaimas" mirė ir daugiau nebeapsirodys.

Bet taip neįvyko. "Antras Kaimas" vėl atbuvo, ir pagal spaudos pasisakymus,

skirsnyje, kuris teko man pačiam rašyti.

Veikalo tikslas: supažindinti pačius lietuvių su jų tautos istorija, bet dar daugiau laimėti draugų mūsų laisvės bylai.

Aš jau minėjau, kad tikuos, kad savo visais darbais galvėna diena sutrumpinsiu lietuvių tautos nelaisvės laikotarpį. Visi tie, kurie įgalino išleisti šį veikalą, esu tikras, yra atlikę nadingą ir reikalingą darbą, reikalingą pirmoje eilėje lietuvių tautos laisvei atgauti. Gal šiuo veikalu bus sutrumpinta lietuvių tautos nelaisvės daugiau, negu viena diena... Galime būti tikri, kad kelias nuo "Aušros" pasirodymo 1883 metais iki Vasario 16 d. akto buvo ilgesnis, nekaip iki tos laimingos valandos, kai Gedimino pilies bokšte vėl suplevėsuos mūsų trispalvė laisvės vėliava.

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

įvyks birželio 22 d. Green Lawn Parke.

• Stasio Butkaus šaulių kuopos susirinkimas šaukiamas balandžio 20 d., 12 val. Lietuvių Namuose.

• Mirė: kovo 17 d. Ona Klepeckienė, 64 m. amž., kovo 20 d. Petronėlė Prasauskienė 71 m. amžiaus ir kovo 25 d. Ona Ramutienė 88 m. amžiaus.

ŠILAINEI 20 METŲ

Gegužės 24 d. tautinių šokių grupė "Šilainė" Detrote minės 20 metų gyvavimo sukaktį.

Šiam minėjimui pakvietimai jau platinami ir juos galima įsigyti pas Alfonsą Kasputį tel. TA 5-8093 ir Joną Ratniką tel. LO 2-2137. (ag)

HELP WANTED MALE

EXPERIENCED
TURRET LATHE OPERATORS
Needed for fast growing middle sized company. Top rates. All fringes. Steady non-seasonal employment.
Contact Personnel Manager
PYLES INDUSTRIES INC.
28990 Wixom Rd., Wixom, Mich.
An Equal Opportunity Employer (26-28)

DRAFTSMAN

Several years of detailing and minor layouts experience required on special machinery and conveyor type equipment. Full range of benefits and excellent working conditions.

PERSONNEL OFFICE

THE UDYLLITE CORP.
21441 HOOVER
WARREN, MICHIGAN
Equal Opportunity Employer (27-33)

Maintenance MECHANICS

Permanent openings on second shift for mechanics who will be responsible for trouble shooting, repair and adjustments on all types of production equipment.

These are permanent positions which offer competitive rates and benefits in addition to excellent working conditions and an opportunity to grow with one of Holland's newest and most modern manufacturing plants.

Candidates should have at least 2 years of mechanical experience.

BEECHNUT, INC.

635 E. 48th St.
Holland, Mich
396-1411

An Equal Opportunity Employer,
A Plans for Progress Company

FEMALE

SEWERS

Ladies dresses and sportswear. Excellent working conditions. Excellent piecework rates.

HEMMERS
SEWERS
SPECIAL MACHINES

Marian Sue

1239 W. 9th St. 771-3633
Cleveland, Ohio (25-31)

THE UDYLLITE CORP.

NEEDS EXPERIENCED

MACHINE ASSEMBLERS ELECTRICAL ASSEMBLERS

Must read blueprints. Own tools.

Full range of fringe benefits.

APPLY

Manufacturing Plant

21441 HOOVER RD., WARREN, MICH.
Between 8-9 Mile, off Toepfer
313 — 539-3400

An Equal Opportunity Employer

(25-30)

Viešėdami Chicagoje aplankykite

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ —

PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKE — ĮSITIKINSITE.

DIRVA

THE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published Two Times a Week
every Wednesday and Friday
by American Lithuanian Press Radio Ass'n.
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$13.00. Single copy 15 cents.

Editor Vytautas Gedgaudas.

Business Manager Kazys S. Karpius.

Dirva išeina trečiadieniais ir penktadieniais.
Prenumerata metams \$13.00, pusei metų \$7.00.

Redaktorius Vytautas Gedgaudas.

Reikalų vedėjas Kazys S. Karpius.

Straipsniai, išskyrus vedamuosius, reiškia jų autorių
nuomonę.Mūsų dvasinis
pasipriešinimas

Mūsų tautos idealas -- laisvė. Tačiau Lietuvos nepriklausomą gyvenimą nutraukė sovietų klasingoji jėga, kuri nūdien kad ir netiesioginiai grasina viso pasaulio laisvei. Kremliaus despotai siekia to įvairiais būdais ir priemonėmis.

Tokia tragedija ištiko ne vien lietuvių tautą, bet daugelį ir kitų. Šiandien laisvasis pasaulis, o taip pat ir mes intensyviai dvasiniai priešinamės tai jėgai, kuri neteisėtai pavergė Lietuvą ir grasina visai žmuniijai.

Šių dienų politiniai įvykiai ypatingai įpareigoja mus visus, laisvuose kraštuose gyvenančius, savo jėgas, nepalaužiamą valią ir energiją skirti Tėvynės laisvinimui.

Aukščiausias tautos idealas -- laisvė. Lietuvos laisvei atgauti geriausiai tautos vaikai paaugėjo gyvybę. Savanorių kūrėjų, šaulių, partizanų praleitas kraujas ir užžėlusieji jų kapai uždeda mums kilnią pareigą vieningai siekti ir iš okupantų išlaisvinti kraują persisunkusią ir asarose pasrūvusią Lietuvos žemę.

Pokarinė Europos drama nūdien daugeliui tautų kelia įvairių klausimų ir sudaro įvykių, nuokurių vienokio ar kitokio išsprendimo priklauso ir mūsų ateitis. Tad labai svarbu, kad mūsų tautos medžiaginis ir moralinis pasiruošimas būtų kuo stipriausias.

Kuriuo keliu ir kuriais būdais mes turim ruoštis prie Lietuvos laisvės atgavimo? Pirmiausia kiekvienas lietuvis, kur jis begyventų, turi ugdyti tautinę dvasią, palaikyti ryžtingą nuotaką, tautos laisvės ir garbės pajutimą. Be to, visur turim ir visada skiepyti tautinį lietuvišką sąmoningumą, kad kiekvienas lietuvis būtų pasiryžęs savo gimtąją kraštą vaduoti ne tik žodžiu, au-ka, bet ir realiais darbais. Taip pat turim žinoti, kad tautos ateiti le- mia ne didumas ir gau- sumas, bet darbštumas, ištvermingumas, aukšta moralė, pasitikėjimas be svyravimų savo pajėgumo ir ištikinimas, kad dirbam ir kovojam Lietuvos laisvės atstaty- mui. Turim siekti, kad kiekvienas lietuvis žino- tų, jog mūsų tauta Balti- jos jūros skalaujamą žemėje gyvena tikstančius

metų ir kokia buvo mūsų tautos paskirtis gausin- goje tautų šeimoje.

Lietuvių tauta yra iš- kentėjusi daug vargo ir nelaimių. Slėgė ją nuolatiniai karai su išbrovė- liais, ilgus metus kanki- no lietuvių baudžiava ir svetimųjų jungas, o da- bar žiauri okupacija. Bet vistiek galim sakyti: mū- sų tauta savo pasiryžimu ir darbu, kruvinomis au- komis buvo iškovojo laisvę.

Kas yra tikras tėvynės mylėtojas, kam tėvynės laisvė yra brangi, tas svetur gyvendamas turi jausti ir būtinų pareigų, kurias turi atlikinėti ne kaip primestą pareigą, bet su pilna meile ir pil- nu kūrybingumo nusitei- kimu.

Ko tauta ryžtingai sie- kia, to visada pasiekia. Tik svarbu, kad jos sie- kimus lydėtų visų tautos vaikų susiklausymas, rū- pestingumas, pasiruoši- mas ir vieningas darbas. (jm)

Mums rašo

ŠAUKIMO POLITIKA

Keisti dalykai dedasi pasaulyje. Nežiūrint, kad esi neteisus, kad esi prieš įstatymus ir val- džią bei tvarkos palaikyto- jus, jeigu tik gali smar- kiai šaukti ir tuo atkreip- ti kitų dėmesį, savo šauksmu gali laimėti.

Kas darosi universi- tetuose? Mažuma kelia triukšmą, naikina turtą ir stato nepagrįstus rei- kalavimus ne tik univer- sitetų vadovybei, bet ly- giai ir visuomenei. Jų balsas aidis visomis pro- pagandos priemonėmis. Jų balsas aidis televizijos kanalais, radijo bango- mis ir stambiomis raidė- mis pirmuose laikraščiu- puslapiuose. Kai mažu- ma šaukia, tai dauguma yra visai pasyvi ir tyli, o jeigu ir bando rimčiau pa- sisakyti tais klausimais, propagandos priemonės jiems uždarytos. Ir cha- rakteringa, kad vadovau- jantys rėksniai daugumo- je yra vienos tautybės...

Stebint tuos įvykius, kyla klausimas, kiek il- gai galės išsilaikyti, kad ir didelė bei turtinga valstybė, jei po jos pa- matais kasamasi ne tik iš lauko, bet ir vidaus. Moralė išmetama į šiukš- lyną, patriotizmas savo tautai ir savo kraštui ver- čiamas neapykanta. Uni- versitetuose jau atsi- sakoma pažymių, kad

Kalbėti ar rašyti apie mūsų jaunosios kartos akademinę jaunuomenę nėra lengvas dalykas. Ši problema turi savo apim- tyje plačią amplitudę. Di- delė dalis mūsų akade- minės jaunuomenės savo šaknis šiek tiek buvo įlei- dusi į gimtosios žemės dirvonus. Dalis gimė, au- go ir brenė svetimuose kraštuose. Tačiau jiems visiems buvo sunkus, nedėkingas ir neiškiu- rytojumi paženklintas likimas. Todėl visai su- prantama, kad kai kurie plunksnos darbininkai bando mūsų dabarties akademinę jaunuomenę vadinti išblokštos kartos vardu. Ir beveik reikia sutikti, kad toks pavadi- nimas gal būtų tiksliau- siai apibūdina mūsų da- barties akademinės jau- nuomenės turinio esmę. Iš tikrųjų juk ją nuo pat praradimo savo gimto- sios žemės visą laiką ly- dėjo įvairūs netikėtini- mai. Ir šitie netikėtini- mai su visa gyvenime tikrove veikė į jos moks- linimosi sąlygas, for- mavo jos būdą ir savo- tiškai išmargino jos in- telektualinio subrendi- mo turinį. Suprantama, kad šitokios gyvenimo ir mokslinimosi aplinky- bės suklostė jos esmin- giausią žmogiškosios bū- ties pagrindą.

[žvalgas šios proble- mos tyrinėtojas turėtų būti atlaidus tiems iš- blokštos kartos akade- mikams, kurie kalba apie "nužemintųjų gene- raciją" arba "bežemių intelektualų" likimą. Tai yra žmonės, kuriems nėra pakankamai aiškus ta- patybės pajautimas. Ta- patybės apimtį aš čia su- prantu kaip sąmoningą asmenišką individualu- mo pajautimą, pasąmo- ningos patirties prateši- mo siekimą ir užsian- gažavimą grupės idea- lams. Čia reikia pastebė- ti, kad užsiangažavimas įprasmina asmenišką ta- patybę. Todėl labai svar- bu, kad didelė dalis mū- sų akademinio jaunimo suvokia kas esą ir kur einą. Jei jie taria, kad priklauso lietuvių tautai ir angažuojas Lietuvos laisvei ir geresniam pa- sauliui, tai reikia pripa- žinti, kad jie sąmonin- gai išreiškia savo tapa- tybę bočių ir tėvų gimta- jai žemei.

"Už Lietuvą kovojame dėl to, kad ji kuo nors iš kitų tautų išskirta bū- ty, bet dėl to kad tik per savo tautą tegalime prisidėti prie naujo pasa- lio kūrimo. Priklausy- mas tautai yra nariokor-

rėksniai ir nemokšos gautų diplomus.

Kai atsisakoma tų pa- grindinių socialinės bend- ruomenės ir valstybės ramsčių, kas tada belie- ka? Supuvinimas, kuris yra trąša padugnių iš- viešpatavimui. Ir tur būt tik didelis visuotinis su- krėtimas galės pažadinti tautą naujam prisikėli- mui. Bet kol tas įvyks, rėksniai šaukia ir sie- kia savo tikslų.

P. Žičkus

Išblokštos kartos tapatybę
suradęs akademikas

IGN. ANDRAŠIŪNAS

telė žmonijos unijoje" taip prieš kiek laiko ra- šė A. Liulevičius (Drau- gas 1959.II.21).

Šių žodžių prasmingą mintį yra giliai įsisąmo- ninęs Rimas Staniūnas. Akademiko R. Staniūno kelias iki to aukšto są- moningumo laipsnio ir tautinės tapatybės užsi- angažavimo ne rožių žie- dais buvo nuklotas. Jei jo kūdikystės dienos skleidėsi antrojo nepri- klausomos Lietuvos de- šimtmečio kultūriniame ir ekonominiame žydėji- me, tai jo jaunystės die- nų aušrą pasitiko raudo- nojo siaubo padariniai ir II Pasaulinio karo pa- švaistės.

Rimas Staniūnas

Rimas Staniūnas Lie- tuvos žemę išvydo gra- žiame Žemaitijos krašto miestelyje -- Kaitinėnuo- se 1937 m. spalio 20 d. Europos didžiojo karo pa- sėkos jį kartu su tėvais išblokšė iš gimtosios žė- mės. 1948-58 metų lai- kotarpyje gyveno Toron- te ir ten baigė gimnazi- ją ir pradėjo lankyti uni- versitetą. 1958 metais persikėlė į Chicago ir tę- sė studijas Illinois uni- versitete. 1959 metais jį pašaukė į kariuome- nę atlikti karinę prievolę. Karinę tarnybą atli- kė Vokietijoje. Gyvenda- mas Vokietijoje iki 1961 metų išnaudojo dėkingą progą ir aplankė beveik visus Vakarų Europos kraštus. Grįžęs iš ka- riuomenės baigė ekono- mijos aukštusius moks- lus. Šiuo metu lanko De Paul universitetą ir tę- sia studijas apdraudos srityje.

Studentavimo metu pri- klausė Korp! Neo-Lithu- ania. Buvo vienerius me- tus Korp! Neo-Lithuania Chicago padalinio pir- mininkas, vienerius me- tus Korp! Vyriausios val- dybos vicepirmininkas ir dvejus metus Korp! Vyriausios valdybos pir- mininkas. Akademikas Rimas Staniūnas savo studentavimo metu Korp! Neo-Lithuania gyvenime paliko neišdildo- mus pėdsakus. Štai kaip rimtai ir su didžia iš- mintimi jis pasisako apie savo studentavimo laikotarpį:

"Galime didžiutis, kad daugelis mūsų išei- vijos jaunimo supranta mokslo svarbą ir reikš- mę žmogaus gyvenime, kad nemažas skaičius lie- tuvių yra studentų ei- lėse. Bet neužtenka pa-

sitenkinti vien aukštes- nio išsilavinimo sieki- mu, reikia taip pat nepa- miršti dalį savo laiko ir energijos skirti tauti- niam bei kultūriniam gy- venimui. Esame pali- kuoniai senos ir garbin- gos tautos, galime di- džiutis savo istorine praeitimi, todėl ir mūsų elgesyje visur ir visada turi atsispindėti mūsų protėvių ryžtingumas, jų būdo tiesumas savųjų ir svetimųjų tarpe" (Korp! Neo-Lithuania leidinys 236 pus.).

Tai žodžiai su didžia rimtimi tarti savo stu- dijų draugams. Rimas Staniūnas savo studijų metu ir dabar rūpinasi geriau ir giliau pažin- ti savo tautos filosofus ir

rašytojus. Jo gyvenimo moto yra Dr. Vydūno žo- džiai: "Eikime per gyve- nimą ne kaip pragaisties šešėliai, bet kaip amži- nybės simboliai". Šis fi- losofo Vydūno paskleis- tas šūkis yra R. Staniū- no prasmingo gyvenimo gairių pagrindas.

Ryškindamas ir plė- damas šio posakio sam- pratos detales jis apgal- votai atskleidžia savo ateities veiklos tikslą ir prasmę. Jis sako: "Mū- sų socialinė padėtis mus suveda su įvairių tauty- bių žmonėmis; kaip kiek- vienas žmogus turi ypa- tingą paskyrimą, taip pat jį turi ir kiekviena tauta. Tą ypač galima pastebė- ti šiame krašte, kuriame toks didelis tautų miš- nys. Demokratija, kuri skelbia lygybę, nenaiki- na tautinio jausmo, ne- naikina įvairių tautų skirtumų. Priešingai, ji stengiasi iškelti tau- tų savybes ir protestuo- ja prieš kiekvienos tau- tos pavergimą. Nepa- mirškime, kad reprezen- tuojame savo tautą. Pa- gal mūsų būdą ir elgesį yra daromos išvados apie visą mūsų tautą. To-

bulinkime savo būdą, iš- gykime kuo daugiau mokslo, nes tuo būdu ug- dysime savo tautos kul- tūrą ir didinsime jos ver- tę. Išitraukime visi į or- ganizacinį gyvenimą, į kultūrinį bendradarbia- vimą. Būkime pareigingi ir lojalūs šiam kraštui, bet nepamirškime ir gim- tojo, tėvų ir protėvių krašto (ten pat 238 psl.)

Šias mintis akademi- kas R. Staniūnas dekla- ruoja netik kad gražų efektą sukelti ar iškil- mių proga šventiškos nuotikos išpūdį padidin- ti, bet stengiasi visuome- ninio bei politinio lietu- vių gyvenimo eigoje prak- tiškai pritaikinti ir pagal galimybes įgyvendinti.

Šiam teigimui įrody- ti užtenka pažymėti, kad jis jau antri metai eina Amerikos Lietuvių Ta- rybos Chicago skyriaus vicepirmininko parei- gas. Tai pats jaunia- sias asmuo šios politi- nės organizacijos valdy- bos veikloje. Per tuos dvejus metus jis savo vertingais sumanymais teigiamai prisidėjo prie Lietuvos laisvės bylos gynimo. Ir prie viso to dar tenka pridėti, kad R. Staniūnas savo kasdienę duoną pelnosi jau penkti metai tarnauda- mas vienoje iš didžiau- sių draudimo bendrovių eidamas atsakingas tos įstaigos prezidento asi- stento pareigas.

Šios trumpos akademi- ko R. Staniūno gyvenimo nuotrupos vaizdingai ro- do, kad jis sugebėjo sude- rinti tautinį tęstinumą su šio krašto aplinkumos ir darbo sąlygom. Jis iša- vo brandžios asmenybės turinį iliejo taurias lie- tuviškumo savybes, ku- rios tapo jo žmogiško- sios stiprybės pagrindu ir kartu išugdė vidinę di- namiką veržtis į kūrybi- nio gyvenimo aukštes- mas ir niekadus nepa- skęsti beveidėje minio- je. Šitos jo asmens do- rybės suteikia jam dva- sinės jėgos atstovau- ti lietuvių tautinę mažu- mą. Juk dinamiško gyve- nimo tikrovėje ne masė ar dauguma lemia kultū- rinis ir kūrybinius lai- mėjimus, bet mažuma ku- ri savyje slepia didelius individualybės polėkius, kurie lemia tautų ir žmo- nijos ateitį. Todėl drą- siai galima teigti, kad akademikas Rimas Sta- niūnas yra sušvitęs ne kaip paprasta JAV-ių kasdieninio gyvenimo dulkė, bet kaip gražus įvairiaspalvis atspind- žiais atskleistas lietu- vių tautos ateities žie- das.

Skaityk ir platink
DIRVĄ

NEW JERSEY LIETUVIŲ TARYBA

Yra nutarus sušaukti visuotiną susirinkimą, kuris įvyks 1969 m., gegužės mėn. 18 d., 3 val. po pietų, Lietu- vių Laisvės salėje, 269 Second Street, Elizabeth, New Jersey.

Visos New Jersey lietuvių organizacijos maloniai prašomos atsiųsti po 3 atstovus į suvažiavimą.

Darbotvarkėje:

Valdybos ir Kontrolės komisijos pranešimai
Diskusijos dėl pranešimų
Valdybos ir Kontrolės komisijos rinkimas
Kiti reikalai ir sumanymai.

Visi maloniai kviečiami dalyvauti.

N. J. L. T-bos Valdyba

ŽURNALISTO BRONIO RAILOS PAGERBIMAS

A. KIRŠONIS

Dar jokia kita Ohio Liet. Gydytojų Draugijos skiriamoji 1000 dolerių metinė premija už kultūrinis darbus nesukėlė tiek triukšmo spaudoje, kaip pernai lapkričio mėnesį paskirtoji premija žurnalistinei Bronio Railai. Los Angeles lietuviai jau pripratę prie vienos ar kitos srities laureatų ir nešykšti jiems surengti specialius pagerbimus. Tą patį kovo 22 d. padarė ir organizacijos, sukuriamos B. Raila palaiko artimesnius santykius, o taip pat ir gausūs laureato draugai ir jo plunksnos gerbėjai. Pagerbimas buvo suvėlintas, sujungiant jį su B. Railos 60 metų amžiaus sukaktuvėmis (kovo 10 d.). Tačiau pačiam jubiliumui pageidaujant sukaktuvių momentas nebuvo akcentuotas, o įvykdytas tik ilgo amžiaus darbo vaisių pagerbimas ryšium su jo apvaivikavimu žurnalistinės premijos laimėjimo proga.

Pagerbimo rengimo komitetą sudarė tautinių organizacijų atstovai: pirmininkas A. Kiršonis ir nariai Vanda Mažeikienė, B. Duda, K. Statkus, Feliksas Masaitis ir Vladas Gily. Atsižvelgiant, kad Los Angeles Tautinių Namų salė negali sutalpinti daugiau kaip 200 svečių, komitetas nevedė iš anksto platesnės propagandos, daugiau ribodamasis asmeniniais kvietimais. Salė betgi buvo pilna laureato ir jubiliumo gerbėjų, o ne vienas norinčiam dalyvauti išvakarėse teko atsakyti neigiamai, nes nebebuvo laisvų vietų.

Pirmininkui A. Kiršoniui trumpa atidaromoji kalba pradėjus minėjimą ir pagerbimą, žodis buvo duotas pirmajam pasikaitininkui ir sveikinimui iš New Yorko, žurnalistinei Vincui Rasteniui. Jis negalėjo asmeniškai atvykti, bet prisiuntė raštą savo prakalbą, kurią perskaitė aktorius Algimantas Žemaitaitis. V. Rastenis išsamiai įvertino ilgą ir plačią žurnalistikos premijos laureato kūrybinę darbą, išdėstydamas geros publicistikos elementus ir privalumus, kuriems, jo nuomone, savo darbais B. Raila pilnai ir aukštame lygmenyje atitinka.

Antanas kalbėjojas tai ilgametis sukaktuvinių bičiulis, spaudos darbo rezistencijos veiklos trijų dešimtmečių artimas bendradarbis, buv. Vilniaus universiteto teisės prof. Stasys Žymantas. Premijos laimėtoją ir sukaktuvininką jis gyvai nupiešė, remdamasis jo raštų citatomis, kaip žmogų, visuomet neramų maištininką, ypatingai produktyvų laikraštininką ir litera-

tą, kupiną vis naujų ir giliai siekiančių idėjų, linkėdamas vis daugiau susitelkti ir literatūrinei lietuviškos rezistencijos problemų kūrybai.

Po apie valandą užtrukusių abiejų paskaitų svečiai turėjo progos atsikvėpti menine atvanga, kurią savo būdu ir talentu suteikė jauna laureato gerbė-

Žurnalistikos premijos laureatas Bronys Raila su žmona. Stovi ALT S-gos Los Angeles skyriaus pirm. agr. Bronius Duda ir dešinėje sėdi prof. Stasys Žymantas, pagerbime pasakęs pagrindinę kalbą.

ja pianistė Raimonda Apeikytė, dideliu nuotaikingumu ir artistiniu įmantrumu paskambindama specialiai tam minėjimui skirtą Fr. Liszto antrąją "Vengrų Rapsodiją".

Po to sekė tradiciniai tokiu atveju sveikinimai, kuriuos žodžiu atliko ALTS Los Angeles skyriaus vardu pirm. B. Duda, Daugilų Menų Klubo pirm. B. Budriūnas, Balfo vardu pirm. V. Pažūra, LA Tautinių Namų vardu -- V. Gily, Akademino Skautų Sąjūdžio vardu pirm. inž. V. Varnas, o gautus sveikinimus raštų, laiškais ir telegramomis paskaitė V. Mažeikienė.

Per laikotarpį po premijos paskyrimo laureatą sveikino ir linkėjimus prisiuntė jam asmeniškai laiškais arba komitetui toks didelis skaičius asmenų, kad jų tik dalis tegalėjo būti paminėta ir tai daugiausia ne kaliforniečių. Sveikinimų skaičiuojama suminėje iš Clevelando Ohio Liet. Gydytojų Draugijos pirmininko Dr. A. Baltrukėno, Dr. V. Ramanausko, Dr. ir ponios D. Degesio, iš Los Angeles Dr. W. Graskos (su dovana), žurnalistinio Miltono Starkaus, iš New Yorko Dr. V. Paprocko, iš Kanados K. Kallendros, iš Australijos J. Valio, Los Angeles Santaros -

Šviesos Federacijos skyriaus, S. Santvaro, a.a. Juozo Bačiūno (prieš mirtį laiškais), B. Gražulio, J. Našliūno, Antano Gustaičio, kun. T. Žitraičio, prof. dr. Algirdo Greimo, St. Mackevičiaus, kun. St. Ylos, solistės K. Augaitytės, Aloyzo Barono, Aug. Kuolo, Antano ir Genovaitės Diržų, dr. Henriko Nagio,

O. Audronės-Bačiūnienės, Gailiūšienės, muz. J. Bertulio, Juozo Laučkos, kun. Kl. Žalalio, Marius Katiliškio, St. Šimoliūno ir M. Sims (Detroito ALTS skyriaus vardu), L. Tamošausko, prof. dr. Arvydo Barzduko, dail. Jadv. Paukštienės, A. Liutkaus (iš Paryžiaus), prof. dr. A. Ramūno ir kitų, jų tarpe ir keilių iš okupuotos Lietuvos.

Išsiaiškus perskaitytus tik pirmininko Vytauto Alanto sveikinimus Lietuvių Žurnalistų Sąjungos Centro Valdybos vardu, kurio kai kurios mintys buvo įrašytos ir vakaro dalyvių pasirašytos specialiai laureatui nuo komiteto įteikiamame puošniame ir dailiai apipavidalintame "adrese". Žurnalistų valdybos sveikinime tarp kitko pareikšta: "Lietuvių išsivijus spaudos darbuotojai džiaugiasi, kad Ohio Lietuvių Gydytojų draugija savo 1968 m. premiją paskyrė Jums, kolega, vienam iškilusių mūsų publicistų išsivijoje. Jūsų kompetencija, intelektualinis įžvalgumas, keliama problema aktualumas, bei ilgametis spaudos darbo patyrimas, lygiai kaip ir Jūsų kalbos bei stiliaus išieškojimas Jus ne tik trikiuoja pirmiausių mūsų laikų publicistų eilės, bet ir užtikrina Jums vieną pirmiausių vietų Lietuvių žurnalistikos istorijoje aplamai. Jūsų jau išleistos, leidžiamos ir leisimos knygos liks gyvas ir svarus tremties gyvenimo dokumentas Amerikos išsivijos politinėje ir kultūrinėje veikloje..."

Minėjimą, po kurio jaukus vaizdas dar truko ligi vėlybos nakties, užbaigė pats laureatas savo neįprastai trumpa prakalba, kuri bene labiausiai pobūvio dalyviams patiko, kiekvieno sakiniu sukeliamą klausytojų reakciją ir šypsenas. Su jam būdingu laisvumu, humoru ir ironija Bronys Raila padėjo pobūvio rengimo komiteto nariams, visiems sveikintojams, abiem pasikaitininkams, ypač savo "muzikinei simpatijai" Raimondai Apeikytei, visiems pobūvio dalyviams, o taip pat savo šeimos moterims, broliui ir gausybei

ANTANAS RAMŪNAS

GINTARINĖ LIETUVA

Švinta rytai aušrom ir aušrinėm.
Plasnoja ereliai, viršum Kauno-Vilniaus pakirdę.
Tai į Tavo gėlių ir drobių raštą, Tėvyne,
Įausime mudu tremties buitį ir širdį.

Kur tik eisime — vis lino dangus vaidenasi!...
Vis vaidenasi kryžiai, seklyčios, sodai gimtinės...
Ir Tau ir man vis stovi mintyse — amžiams! —
Lietuva, kaip auksas skaisti, gintarinė!...

O Tavo akyse vaivorykštėm atsimuša tėviškė
Su rasotom lankom ir žydėjimais klonių;
Ir Lietuvos girių melsvumas ir laukų melsvų ilgesys
Akių Tavo violetiniam fone — — —

... Ir daina ir viltim Tu mane vis kelei,
Mane — žemės piligrimą-tremtinį bedalį,
Nes: ir Tu ir aš amžinai pamilom Baltiją,
Pamilom amžinai legendinę Nemuno šalį...

(Iš spaudai paruoštos naujos knygos:
NEMIRTINGOJI LIETUVA)

Giesmių vakaras

Verbų sekmadienį Tėviškės lietuvių evangelikų liuteronų bažnyčioje Chicagoje įvyko tradicinis giesmių vakaras.

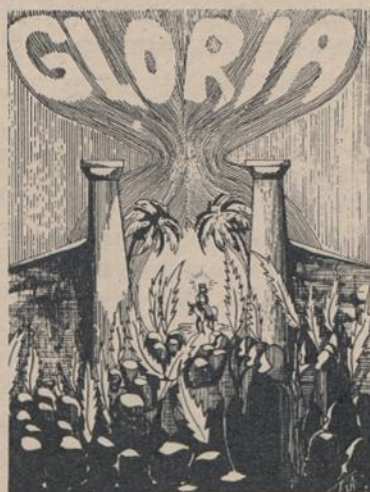
Šiai parapijai vadovauja energingas ir sumanus kunigas — visuomenininkas Ansas Trakis. Skleidžiantis verbų pumpurėliams ir beržo lapeliams, kuriais buvo papuošta apatinė bažnyčios salė, religinis verbų sekmadienio koncertas įgavo ypatingą reikšmę, ypač dar ir dėlto, kad jis buvo gero meno lygio. Į bažnyčią susirinko tiek daug įvairių tikybų žmonių, kad visi negalėjo joje sutilti.

Prie parapijos yra susiorganizavęs geras choras, susidedantis iš 48 dainininkų

giminių, kurių šiltoje atmosferoje jis per 20 metų čia galėjęs gyventi ir dirbti. Toliau keilais žodžiais palietė su jo žurnalistiniu darbu susijusias nuolatines kontraversijas, laimes ir nelaimes, reikšdamas savo norą prisidėti prie prof. S. Žymanto linkėjimų įgyvendinimo, įteigė tik broliui tautiečiai ir toliau bus taip "kantrūs" ir savo simpatijomis talkininkas.

Atpasakoti B. Railos prakalbą neįgudusiam reporterui būtų per sunku. Tai aprašyti geriausiai galėtų tik jis pats. Deja, kaip jis pareiškė po minėjimo šiuos žodžius rašančiam, tuo tarpu tai neįmanoma. Jis esąs dabar daug užsiėmęs Dirvoje spausdinto "Dialogo" redagavimu ir užbaigimu, ruošiant išleisti tuo klausimu dar šiais metais stambią knygą. Tuo pat metu jis noris ir turis pagaliau atlikti ir kitą nebeatidėtiną įsipareigojimą: parengti spaudai jo mirusio draugo inž. Broniaus Budgino pageidautą ir prižadėtą išleisti kitų straipsnių rinkinį. Tam atlikti ir dirbant "pilnu laiku" nebūtų per daug laiko, gi tegalint tik laisvalaikiais -- tikrai jo per mažą.

Mes, losangeliečiai, esame stiprūs savo linkėjimuose tuos darbus atlikti, bet laisvo laiko parnupinti, tur būt nesugebėsime.

jau daugelis metų vadovaujamas Jurgio Lampsačio. Kasmet choras paruošia žinomo kompozitoriaus vieną stambesnę veiklą su solistais. Šiais metais buvo paruoštos ir atliktos F. Schuberto G-dur mišių dalis: Kyrie Eleison, Gloria ir Credo.

Šiam giesmių vakarui dirigentas su choru ir solistais pašventė daug kruopštaus darbo, sumanumo ir atsidėjimo. Neabejotinai tik dėlto Schuberto kompozicijos ir kitų kompozitorių kūriniai praskambėjo įtikinamai ir darniai. Dirigentas kaskart įgauna vis didesnę pasitikėjimą, muzikalus, labai darbštus ir turi gerą muzikalinę atmintį, diriguodamas visą koncertą

atmintinai be partitūros. Ypač iškilmingai praskambėjo "Gloria". Mišių dalyse solo partijas atliko V. Grigelaitytė, A. Buntinaitė ir bosas J. Jurksaitis.

Pagal nusistovėjusią tradiciją, prieš pradėdant antrosios giesmių vakaro dalį, žodį pasako kunigas Ansas Trakis. Šių metų tema buvo: "Giesmė ir šeima". Pasveikinus visus šv. Velykų progą, jis subtiliai paryškino mintį apie šeimos ir giesmės arba dainos reikšmę, pareiškdamas, kad giesmės mus visus jungia ir riša, suteikia šeimai ir atskiriems žmonėms palaimą ir džiaugsmą, suartina juos meilės ryšiais, neša džiaugsmą ten kur ji pradėda blėsti ir nykti, palengvina gyventi ir tikėti į gražesnę rytojų. Be giesmės ir dainos gyvenimas būtų niurus, šaltas ir bejausmis — taip kaip niuri rudens diena be saulės spindulio.

Šie jo pasakytai žodžiai suteikė giesmių vakaro eigai dar didesnį orumą.

Antroje daly dalyvavo svečias tenoras I. Malcius, stundijuojantis dainavimą, kuris solo pagiedojęs Haendelio "O Dieve Danguje" ir su choru C. Franko "Panis Angelicus". Solistas turi malonų tembrą ir gaila, kad jis rečiau pasirodo tarp mūsų.

Kiti vakaro solistai gerai atlikę savo uždavinį buvo ilgametis choro pirmininkas Leonas Gružas, turintis labai malonaus tembro tenorą sopranas V. Grigelaitytė, A. Polikaitis ir J. Jurksaitis, kurį galima priskaityti prie pajėgių dainininkų skaičiaus.

Chorui akomponavo Vl. Jakubėnas. Kai kurių giesmių akompanavimui labiau būtų tikę vargonai, negu pianinas.

Martynas Trakis nupiešė skoningą programos vinjetę, pavadinta "Gloria".

Parapijos moterų draugija, kurios pirmininkė yra Olga Paulikienė po giesmių vakaro suruošė skoningas, gražias vaišes.

A. Nakas

• "Vergijos Kryžkeliose", Stefanijos Rūkienės atsiminimų I dalis, kietais viršeliais jau išspauduota ir liko tik kartoniniuose viršeliuose — kaina 5 dol.

ANTANAS SMETONA

Šiais metais minint Lietuvos Respublikos Prezidento Antano Smetonos 25 metų mirties sukaktį, geriausiai su jo asmeniu ir to laiko Lietuvos gyvenimu susipažinsite skaitydami Aleksandro Merklio parašytą monografiją — **ANTANAS SMETONA**, kurią išleido Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga.

Tai milžiniškas veikalas, 786 puslapių, gausiai iliustruotas ir kainuoja tik \$12.50. Monografijos liko tik labai nedidelis skaičius, tad norintieji įsigyti, pasiskubinkite, nes nauja laida nebus spausdinama.

Monografijoje dėstoma A. Smetonos visuomeninė, politinė ir kultūrinė veikla per visus keturius dešimtmečius (1904-1940) ir ją pilnai galima pavadinti Lietuvos monografija. Knygoje daug dokumentacijų ir minimi trumpiau ar plačiau virš 1200 asmenų. Aprašomi lemtingi Lietuvai įvykiai — Lenkijos, Vokietijos ir Sovietų Sąjungos ultimatai ir okupacija.

Monografiją dar galima gauti užsisakant paštu ir prisiunčiant \$12.50 čekiu ar perlaide:

DIRVA, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103 arba tiesiog per ALT S-gos išdavininką:

K. POCIUS, 3908 Fir St., East Chicago, Ind. 46313

Siunčiu \$12.50 ir prašau man atsiųsti A. Merklio parašytą Antano Smetonos monografiją.

Pavardė:

Adresas:

Prie garbės stalo: Daneta Railienė, duklė Undinė Goulding, laureatas Bronys Raila, vos matosi prof. S. Žymantas, pagerbimo komiteto pirm. A. Kiršonis ir M. Kiršonienė. Dešinėje stovi aktorius Alg. Žemaitaitis.

V. Gilio nuotrauka

PLANINGAS TAUPYMAS

4^{3/4}%

Metinis dividendas mokamas už indėlius taupymo knygutėse.

MOKA GERUS DIVIDENDUS. PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

5%

Mokamas už vienus metų taupymo laktus nuo išdavimo datos. (\$5,000.00 ar daugiau, įdedant po \$500.00)

5^{1/4}%

Mokamas už vienus metų taupymo laktus nuo išdavimo datos. (\$10,000.00 ar daugiau, įdedant po \$1,000.00)

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747
OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

KA SAKO DANOS VEIKĖJAI

Chicagoje lietuvių visuomenės dėmesio centre šiandien yra lietuviškos operos premjera "Dana".

Kas ji? Ar užburs žiūrovą? Ar lietuviška? Ar didvyriška? Kokios problemos sprendžiamos?

Kniet kiekvienam širdį, norint visa tai iš anksto sužinoti. Tuo labiau domimasi ja, nes "Dana" scenoje matysime pirmą kartą. Tai naujas kūdikis, savų kūrėjų -- J. Gaidelio ir Stasio Santvaro gimdytas ir Lietuvių Operos Chicagoje per pastaruosius metus išugdytas.

Į tuos klausimus, rodos, girdimas "Danos" veikėjų kolektyvinis atsakymas: "Ne. Mes ne didvyriai. Mes tik žmonės, likimo ir laiko išmesti iš gimtosios žemės. Mes žmonės su visomis žmogiškomis ydomis. Kasdieniški ir gyvenimiški. Mes kenčiame, mylime, ilgamės, blaškomės, ieškome. Mes vargstame ir gyvename gyvenimo džiaugsmu. Mes žinome, kad kažkur toli miršta broliai, bet čia pat vyksta užmarštis ir ieškome nusiramimo. Mes išgyvename dvidešimtojo amžiaus nužmoginto žmogaus dramą. Tiesa ji nesudėtinga, bet skaudi, pasikartojanti bet kuriame pasaulio krašte, atskleidžianti žmogaus kasdienybės būtį.

Mes ne didvyriai, bet žmonės, gyveną tarpe žmonių. Tik mes išskirti parodyti jums netolimos praeities realaus, tragiško ir mūsų laikams būdingo gyvenimo detalę. Mes jums kalbėsime, o jūs klausykite...

Štai Dana Daumantienė (Danutė Stankaitytė). Ją pažįstame. Tai mūsų iškilusi sopranas, dainavusi tituliarines partijas daugumoje Lietuvių Operos statytose operose.

-- Aš, Dana, esu moteris su visomis gyvenimo silpnybėmis. Turiu

JURGIS JANUŠAITIS

Sol. Dana Stankaitytė

tvirtą charakterį, myliu savo vyrą kovojantį partizanų gretose, tačiau gyvenimo siautuliai mane gundo, klystelėju, išgyvenu sąžinės griaužimą ir dvasinės būsenos sukrėtime, vyrui sugrįžus, savo klaidas išperku mirtimi.

Ar ši opera lietuviška? Dalinai taip. Įsiklausius į chorų dainuojamas partijas, jūs atpažinsite liaudies melodijas ir jos išduos šio operos lietuvišką charakterį. Dana man patinka. Ji yra įdomi vokalinio požiūriu ir turėsiu progos bent trijose arijose. Ypatingai man patinka antrojo veiksmo gale duetas su Stanačiu, tačiau mano svajonė -- "Gėlių žiedų" arija.

Ar ši opera išliks gyva, tai priklausys nuo daugelio aplinkybių. Tai nuspręs laikas ir žiūrovas, o taip pat ir šios srities specialistai. Iki pasimatymo "Danoje" -- šypsojosi Dana Stankaitytė.

Žvilgsniai susitinka su simpatinga, visada be sišypsancia, malonaus būdo Ramute Daugirdaite (Roma Mastienė). Ją pažįstame iš koncertų. Ir Lietuvių Operos statytose operose teko sutikti, malonus mezzo-sopranas.

-- Esu kontrastas Danai. Ji nelaiminga, ken-

čianti, nerandanti paguodos, ir nežinanti kaip pereiti tą klaių tremties kelią. Aš gi jos draugė jai nuoširdi ir ištikiama. Jai visada atvira, giedrios nuotaikos, ją guodžiu, palinkšminu ir suprantu. Ir kai matau Daną kenčiančią, bandau ją pralinksminti ir įtikinti. Ir tai išsakau jai II veiksmo arijoje "Pradžiugink širdį, mergaitė". Gi kai pamilstu Pakalnį, prisipažįstu Danai, kuri man pritaria ir šį savo džiaugsmą išsakau trečiame veiksmo efektingoje arijoje "Tai man džiaugsminga dovana". Tačiau Danai pasiilieku ištikima gyvenimo sunkiose valandose, nors pati esu žmonių ir stovyklos gyventojų labai mėgiama. Ir kvintete išsakydama savo jausmus guodžiu Daną, sakydama, kad vėtra dulkes nudraikys nuo Danos tyro veido ir ji vėl bus laiminga.

Solistė Roma Mastienė, operoje Fauste, Sibelis vaidmenyje.

Ruošiusi savo partijas su šviesia viltimi ir malonumu. Juk tai pirmoji lietuvių kompozitoriaus J. Gaidelio opera parašyta išeivijoje. Tikiu, kad žiūrovų klausytojų neapvilsime, nes operoje daug arijų, įdomių ansamblių, modernių bei liaudies melodijų ir dramatinio momentų.

Solistas Stasys Baras

Stasio Stanačio (Stasio Baro) šaunus tenoro balsas. Jį per daugelį metų sutikdavome Lietuvių Operos statomose operose dainuojant pagrindines partijas ir daugelį atvejų didžiuliuose kon-

certuose. Šį kartą jisturi kompozitoriaus vaidmenį.

"Nesu didvyris, o tik išskirtinas asmuo -- kompozitorius pilkoje žmonių masėje. Tai išimtyje žmogaus mozaikos gabalėlis paimtas iš tikro ir realaus gyvenimo. Tokių kaip aš yra buvę tiksliai tremties keliuose, stovyklose. Tai asmens mylėję, žinoma, kentėję ir nesekmes išgyvenę. Bet butis tikra, gyvenimiška. Danoje didvyrių nesutinkame. Gal didvyrių laikyčiau Joną Daumantą, partizaną, kovojantį Lietuvoje, nuolat statantį savo gyvybę pavojun už tautos laisvę. Pagaliau visa širdimi mylintį savo žmoną Daną, jos ieškančią ir štai ją čia randantį.

Dana, nors širdyje nešiojo savo tikro vyro meilę, bet mylėjo ir kitus ir, lūžo po gyvenimo smagumais. Tačiau čia sutinkamas išvieto žmogaus tragizmas. Čia nesprendžiama gilių problemų, tačiau atsiremama į nuogą tikrovę, sukeliančią gyvenimo tragediją.

Jūs, tiesa, domitės šios operos tautiniu charakteriu. Yra panašumo. Iš dainų, būdo ir tradicijų galima nustatyti lietuvišką operos charakterį. Dainose minimos Lietuvos vietovės, gamtos grožis ir partizanų veikla, kas ryškiai nusako ir pačios operos kilmę. Nors bendrai paėmus toks vyksmas galėtų pasikartoti ir bet kuriame kitame pasaulio krašte, kur dabar dažnai sutinkamas išvieto žmogus ir partizaninė veikla reiškiasi.

Ar ši opera turi vilties išlikti gyva ateities dienoms? Ar ja su sidomės kitų tautybių operų teatro?

Tai būtų spėliojimas. Jeigu turėtume patovų, valdiškomis lėšomis išlaikomą teatrą, neabejotų, kad "Dana" būtų įtraukta į kartotinių operų repertuarą. Ar ji išplauks į platesnius vandenius -- priklausys nuo daugelio aplinkybių. Tai parodys laikas, apspręs ir žiūrovas bei muzikos kritikai. Gi Lietuvoje, manau, dėl "Danos" turinio ryškumo ir patriotinio motyvo, vargu dabar tiniu metu ji galėtų išvysti rampos šviesą.

Chicago Lietuvos Opera atliks didelį darbą pastatydama "Daną", nors tai ir būtų šios operos vienintelis sublingėjimas mūsų scenoje.

Bendrai, kaip muzikinis kūrinys, "Dana" vertas dėmesio ir čia žiūrovas netrukus galės tarti savo žodį, -- pasakojimą baigęs Stasys Stanaitis (Stasys Baras) vėl įnyko į darbą.

Danoje sutinkame ir Algirdą Pakalnį (Algirdą Brazį), karininką, turintį gražų baritoną. Jo dainavimo karjera siekia net Metropolitan operą ir jį matėme Lietuvių Operos statytose beveik visose operose.

Kas aš? Paprastas, išvieto karininkas, be rūpesčio ir be siekių; gyvenimo smagumai mane vilioja ir Ramutės širdis mane traukia. Kiek paintriguoti mėgstau, bet nieko tik-

Solistas Algirdas Brazis

ro... Jokių problemų nesprendžiu, o per gyvenimą einu, kad ir tremties keliais, ieškodamas smagumo... Džiaugiuosi, kad mano partija atitinka baritono -- mano balso tembrui. Dana naujas kūrinys, bet savyje turis gražių akimirkų. Jos skubčios, žiūrovas gal nesuskubs net išsijausti į nuskubantį dainų, arijų, chorų grožį. Operos tik po keletos kartų klausymo giliau ir arčiau suprantamos. Aš "Daną" vertinu gerai ir mūsų meno vadovų dėka, ji bus miela žiūrovui -- klausytojui. Jai su dideliu dėmesiu ruošiamės -- trumpai išsakė savo širdies paslaptis Algirdas Pakalnis (Algirdas Brazis) labai jau stropiai besidomįs savo partija.

Solistas Jonas Vaznelis, operoje Aida, Ramfis vaidmenyje.

Vakaro ramumoje sutinkamas Jonas Daumantas (Jonas Vaznelis). Nežinomas, Danos vyras, bosas. Jį mes pažįstame seniai. Jo malonus bosas aidėjo beveik visose operose, koncertuose, Chicagoje ir svečiuose. Danoje jis turėtų būti herojus. Juk jis partizanas, kovojąs, likęs tėvynėje, kada kiti stovyklose lėbavja ir ieško gyvenimo smagumų.

"Aš išsakau jums būsimąjį, numanomą vyksmą iš laiko buities. Čia turėjau būti gal didvyrio vaidmenyje, tačiau lieku pilkas kovotojas kovojų už tautos laisvę, kai tuotaru kitiems laikas neša

smagumus, užmarštį. Manasis prologas, muzikiniai nuostabiai geras ir vienas iš gražiausių mano dainuojamų Danoje. Jį teko išpildyti, Marijošui diriguojant New Yorke PLB Seimo metu, praėjusiais metais rudenį. Jis paliko puikų prisiminimą. Šioje operoje aš esu vienintelis asmuo, kuris kelių kovos pavyzdį, tėvynės meilę ir ieškau gėrio ten, kur išviespatavęs blogis.

Aš dainuoju tada, kai mano svajonės dūžta, kai i mane atsigrežia panikos ir klausiamieji žvilgsniai iš lėbujančios minios.

Dana yra gražus kūrinys muzikiniu požiūriu. Gal per anksti, nematę ir negirdėję, mes sėdame į teisėję kėdę ir teisiame kūrėją, o gal už tai kad jis savas? Nesukubėkime sprendimo surasti. Pamatykime, išgirsime, pajuskime su kokia meile dirbo muz. J. Gaidelis, rašytojas St. Santvaras, maestro A. Kučiūnas, režisierius P. Maželis, dail. A. Kurauskas. Kiek jų išsvajota ir planuota, kad žodis ir gaida suskambėtų grožiu. Mes, Danos veikėjai, nešame atsakomybę taip pat už daug ką. Ir jūs netrukus būsite mūsų teisėjai.

Tokių didelių užmojų, kaip savos operos pastatymą ir tegalėjo atlikti toks darbus, susiklausęs, neatlaidžiai griežtas kolektyvas, kaip Lietuvių Opera Chicagoje.

Apie Daną kalbu kaip apie vieną gražiausių muzikinių pasireiškimų. Nors šioje operoje nebūsiu didvyris, tačiau jums atnešiu kibirkštėlę kovos ir žmogiškosios gyvenimo buities, su visomis jos pasekomis. Danoje jūs sutiksite ir mane, Nepažįstamąjį Joną Daumantą.

• Premjera "DANOS", komp. J. Gaidelio operos, įvyks š. m. balandžio 12 d., Chicagoje, Marijos Aukšt. Mokyklos salėje. Kiti spektakliai -- bal. 13 ir 19 d.d. Libretas -- S. Santvaro. Dirigentas -- A. Kučiūnas. Solistai: D. Stankaitytė, R. Mastienė, S. Baras, A. Brazis ir J. Vaznelis. Režis. -- P. Maželis. Dail. -- A. Kurauskas.

Bilietai gaunami "Marginiuose", 2511 W. 69th St., Chicago. Telef. PR 8-4585. Užsakant paštu -- siųsti čekį: Lithuanian Opera of Chicago, 6441 So. Kedvale Ave., Chicago, Ill. 60629.

Bilietų kainos: Parterys: 8, 6.50 ir 5 dol. Balkonė: 7, 5 ir 3 dol. Premjerai -- visi bilietai 1 dol. brangesni.

Chicago Lietuvos Opera

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

SIBIRO TREMTINĖS UŽRAŠAI...

Stefanija Rūkienė, VERGIJOS KRYŽKELIUOSE. Viršelio aplankas Algio Muliolio. Ilustracijos tekste Vidos Stankuvienės. Knyga 444 puslapių, kaina 5 dol.

Stefanija Rūkienė šiuos savo užrašus skiria Sibire žuvusiems ir mirusiems lietuviams. Tai antkapis jų nežinomiems ar jau baigiantiems nykti kapams...

"Tai tikrai brangus antkapis, pastatytas tautos kankiniams vienos kankinės, kuriai likimas leido išlikti gyvai, kad liūdyti visam laisvajam pasauliui apie baisiąją XX amžiaus vergijos imperiją ir pavergtųjų dalį. Ta knyga buvo jau seniai laukiama. Nors autorė savo pergyvenimus yra dalimis aprašiusi viename ir kitame Amerikos lietuvių laikraštyje, tačiau jokios paskiros dalys negali atstoti visos knygoje atvaizduotos pilnumo" -- rašo Naujienos.

DIRVA

6907 Superior Ave.
Cleveland, Ohio 44103

Siunčiu dol. pinigais/čekiu, už kuriuos prašau atsiųsti:
..... egz. Stefanijos Rūkienės "Vergijos kryžkeliuose" (paprastais viršeliais su aplanku), kaina 5 dol.

Mano adresas:
(pavardė ir vardas)
.....
(namo numeris ir gatvė)
.....
(miestas ir valstybė, zip Nr.)

GREETINGS & BEST WISHES

SCIENTIFIC SHOE FITTERS

10519 Carnegie Ave.
721-4242

JAN PALACH IR GEDIMINAS MERKYS

Vincenta Lozoraitienė

Stebiu šitą mūsų keistą, chaotišką pasaulį, kuris palyginamai per trumpą laiką taip pasikeitė, lyg kas būtų jį virš kojomis apvertęs. Turbūt pirmą kartą pasaulio istorijoje atsitinka, kad savanoriškai, be jokio pasipriešinimo stipresnis pasiduoda silpnesniam, aukštesnis -- žemesniam ir kultūringas -- barbarui. Žmonės gyvena lyg letargo sapne, mato, stebi visas pasaulio niekšybes, bet žodžio neištaria, piršto nepajudina joms sustabdyti ar pašalinti. Įvairūs bytnikai niekina ir naikina mūsų gražiausius, švenčiausius jausmus be papročių, ir visi tyli.

Užtat staigus susidomėjimas seksualiniais klausimais yra pasiekęs visuotinės psichozės laipsnį. Intymiškiausi žmogaus gyvenimo dalykai yra viešai aiškinami, diskutuojami, rodomi televizijoje, teatruose, kinuose, žurnaluose, laikraščiuose ir net mokyklose mažamečiams vaikams. Jaunimas, susidomėjęs šiuo nauju mokslu, pradėjo jį taisyti praktikoje, be jokio skrupulo ir padarumo. Nes padarumas, einant jaunimo nuomone, yra pasenęs dalykas. Reikia gyventi laisvai, sako jis, atmetant visus vadinamus praeities prietarus. Ir bendrai, jaunimui nusibodo viskas, kas anksčiau buvo sukurta, todėl jis ėmėsi prieš visus ir prieš viską, be atodairos protestuoti, arba kaip dabar sakoma, kontestuoti, nepasiūlydamas, tačiau jokių naujų ar geresnių sprendimų.

Iš vienos pusės reikia stebėtis ta nepaprasta pažanga, kurią žmonija pastaruoju laiku padarėsi, kaip pasirodymai skristi į mėnulį, išradimas įvairių tobulų atominių ginklų, kuriais per porą minučių galima sunaikinti pusę pasaulio, įvairūs atsieikimai medicinos srityje, ir pan. Iš kitos pusės, prieš akis stovi tas impresionuojantis amoralumas, vandalizmas ir keistas ne-reagavimas prieš juos, vandan taip vadinamos laisvės. Netenka tad per daug stebėtis, kad pakrikęs jaunimas yra paėmęs į savo rankas pasaulio "valdymą" ir "tvarkymą". Tokio "tvarkymo" rezultatus jau mato visame pasaulyje: demonstracijos, streikai, riaušės darbo žmonėms jau padarė bilijoninių nuostolių. Valdžios atstovai, pažadai ir nusileidimais, o kartais ir nusižeminimais, stengiasi šito pašėlusio jaunimo reikalavimus patenkinti, bet jiems tai nepavyksta. Sudemoralizuoti jaunieji nenurims ta ir toliau kelia triukšmą bei netvarką, ypač jausdami už savo pečių komunistų paramą.

Laimė, ne visi jaunieji yra pakrikę. Daugiausia yra pozityvių, mo-

ralių jaunų žmonių, norinčių siekti mokslo. Tik, deja, šitai teigiamai daugumai, matomai, trūksta stiprios valios ir griežto nusistatymo sutvarkyti anarchiškai nusiteikusių savo kolegų mažumą.

Ir štai, šitame pasaulio chaose, staiga, kaip fantastiškas fakelas tamsoje, tragiškai ir šurpulingai sužibėjo didvyriško čeko, Jano Palacho, kūnas. Turėdamas prieš akis vien tik tėvynės laisvės idealą, jis parinko sau skausmingiausią ir žiauriausią mirtį -- save gyvą sudeginti, sakydamas: verčiau mirsiu, negu klupčiosiu prieš okupantą. Šituo savo protestu, turbūt desperatiškiausiu iš visų protestų pasaulyje, Jan Palach norėjo atkreipti visų dėmesį į savo kenčiančią tėvynę. Deja, egoistiškas, sustingęs ir sudemoralizuotas, oportunistiškas pasaulis šitos viršžmogiškos, jauno 21-erių metų idealisto aukos nesugebėjo išnaudoti, neįpaskankamai įvertinti. Nežiūrint to, Jano Palacho vardas amžinai liks kaip simbolis kovos už laisvę, be kurios niekas negali gyventi ir kurios visi trokšta, ypač tie, kurie ją yra praradę, tarp jų ir lietuviai, jau 25 metus slopinami bolševikų okupacijos, kuri ne tik fiziniai, bet ir moraliai slegia ir prievartauja žmogų.

Toki būdingą bolševikams sadietiško prievartavimo pavyzdį mums pateikia Vilniuje išeinantis žurnalas "Švyturys" antrame ir trečiame šių metų numeriuose. Žurnalas atspausdino pokalbį su "paskutinės Lietuvos buržuazinės vyriausybės ministerio pirmininko sūnumi -- Gediminu Merkiu". Gediminas pats atvirai prisipažino, jog "gavęs pasiūlymą su skaitytojais pasidalinti atsiminimais apie pasakutines buržuazijos valdymo dienas, aš truputį sutrikau". Ir nėr ko stebėtis! Todėl sunku net patikėti, kad pokalbis parašytas paties Gedimino. Nes kaip galėjo rašyti Gediminas, kurio tėvai buvo prievarta išvežti į Sibirą ir ten mirė kankinių mirtimi. Jis pats būdamas dar beveik vaikas, vos šešiolikametis, vien dėl to, kad buvo savo tėvo, ministerio pirmininko, sūnus, bolševikų išvežamas į Maskvą, uždaromas Lubiankos kalėjime ir ten laikomas vienuokėj 10 metų, iki nervų suirimo. Tokių prievartavimų net hitlerininkai nevykdė. Vien tik bolševikai yra priėję prie tokio sadizmo laipsnio, kad iš Sibiro ar iš kalėjimų sugrįžusius žmones verčia viešai, per radiją ar per laikraščius pasipasakoti, kokie jie buvo laimingi Vorkutoje ir koks baisus buvo jų gyvenimas savo laisvoje tėvynėje.

Anais laimingais nepriklausomybės laikais Gediminas Merkys gyve-

no laisvas, linksmas, kaip vienturtis sūnus, tėvų lepinamas. Buvo užimtas mokslu, sportu, žaidimais su draugais. Politika jam nerūpėjo, jis net jos nepažinojo.

Jaunojo Merkio atsiminimai prasideda nuo aprašymo Laisvės Alėjos šeštadieniopopietės, kurioj marios (!) "katingolų", prabangiai išsiuošusių žvilgančiais briliantiniais auskarais (!) poniūčių, išeinančių iš krautuvų ir sėdančių į fordus, ševroletus, fiat-us, biukus, pakardus (!) Po to aprašoma, kaip po niūtė apsiverkusi išeina iš veterinoriaus, nešdama mažytį šunelį, kuris apsirijo šokoladu. O ant gatvės kampo stovi nuskuręs, apiplyšęs vaikas, ir šaukia: "pirkite laikraštį už dešimt centų"! Toks atrodė Kaunas tuometinio premjero šešiolikamečiui sūnui.

Panašios pasakėlės apie šokoladą arpyragais apsiirijusius šuniukus ir greta vargstančius vaikus buvo rašomos prieš šimtą metų, Markso laikais. Bet šiandien, kai aplinkui savęs matome daug didesnius vargus ir nelaimes, skaitant tokias pasakas darosi, kaip rusai sako, "žalko ir nelovko", (koktu ir nepatogu).

Toliau seka aprašymas Gedimino tėvų (Antanas Merkys tuo metu buvo ministru pirmininku) pasirodymo pritaikyti Respublikos Prezidentą Smetoną ir jo žmoną savo namuose. Gedukas, kaip jį tada vadino tėvai, "smaližiauja virtuvėje, kur gaminami brangiausi (?) patiekalai: itališki makaronai (!), grybai (!) šampinio (!). Iš kalbų virtuvėje Gedukas sužino, kad svečiai gers prancūzišką šampaną, rūkys kubietiškus cigarus (tada juos vadino Havanos cigarais). Kadangi bus "ponia prezidentienė, vadinasi, bus didžiosios kortos", bus lošiama "maušelis", "šmen-de-fetas". Bus lošiama dvi naktis ir dvi dienas, be perstogės. O kiek bus rūkoma! Kambariai bus mėlyni nuo dūmų. Gedukas pats kartą grįždamas iš kino, pamatė pro langą dūmus, manydamas, kad tai gaisras namie, pašaukė gaisrininkus, "Na, ir gavau atšaldą!", rašo jis. "Koks bolševikų išvežamas į Maskvą, uždaromas Lubiankos kalėjime ir ten laikomas vienuokėj 10 metų, iki nervų suirimo. Tokių prievartavimų net hitlerininkai nevykdė. Vien tik bolševikai yra priėję prie tokio sadizmo laipsnio, kad iš Sibiro ar iš kalėjimų sugrįžusius žmones verčia viešai, per radiją ar per laikraščius pasipasakoti, kokie jie buvo laimingi Vorkutoje ir koks baisus buvo jų gyvenimas savo laisvoje tėvynėje.

Anais laimingais nepriklausomybės laikais Gediminas Merkys gyve-

liantai (sic), auksas (!), sidabaras (!) šilkai, šilkai"! (Su kokia sunkia širdimi Gediminas turėjo šituos asmenis minėti, jei tikrai jis pats rašė, žinodamas, kad jie visi vėliau buvo bolševikų nužudyti).

Tuo metu jis juos visus stebi pro suveramų durų plyšį. Visi laukia atvažiuojant prezidento ir ponios Smetonienės...

"Pono Prezidento asmens adjutantas, plk. Žukaitis, praneša telefonu ponui Merkiui, kad prezidentas jau sėda į automobilį; Smetona su Smetoniene kitų asmens adjutantų, žentų plk. A. Valušio, lydimi išvažiuoja iš stipriai saugotos prezidentūros. Prie šoferio sėda saugumo departamento valdininkas. Prezidento automobilis, kurio langai ir kėbulas neperšaujami, lydi dvi mašinos: viena priekyje, kita užpakalyje. Abi mašinos pilnos ginkluotų saugumo departamento valdininkų, pasirodusių kiekvieną akimirką atidengti ugnį (!) Prezidento automašinai neegzistuoja raudonos šviesos; ji lekia dideliu greičiu visomis gatvėmis". (Gediminas užmiršo, kad anais laikais semaforų gatvėse dar nebuvo).

"Nuo prezidento automobilio pašalinti visi laiptukai ir kitos dalys, ant kurių užsikabinus galima būtų šauti į prezidentą (!). Dar neatvykus pas p.p. Merkius prezidento mašinai, atgūža didelis būrys saugumo departamento valdininkų, kai kurie patruliuoja šalia namo, kiti stovi priešingoje gatvės pusėje. Iš praeivių, kuris pasirodo policininkams įtartinas, reikalauja dokumentų arba be ceremonijų jį iškrato (?). Policininkai stovi ir namo kieme ir prie įėjimo, pro kurį įžengs prezidentas. Vyresnysis saugumo departamento valdininkas klausia, kurioje vietoje prie stalo sėdės Smetona. Jokiu būdu negalima jo sodinti prie lango, sako jis, nes mažas kas gali atsitikti (!). Mažesnio rango seklys įeina į virtuvę ir domisi, ką valgys jo ekselencija. Jis ragauja valgius, bet tik brangius patiekalus: ikrus, upėtakius (kažin, nuo kurio galo jis tas žuvis ragauja?). Kumpių ir dešrų jis netikrina. Mat, jų nevalgo prezidentas. (Gediminas nežino, kad iškilminguose pietuose niekas kumpių nei dešrų neserviruoja.)

Aprašymas prezidento Smetonos važiavimo blinduotu automobiliu, be laiptukų ir be kitų dalių ir tiek policijos lydimas, o taipogi seklių ragavimai valgio, stačiai atrodo, lyg būtų paimtas iš biografijos Stalino, kuris retkarčiais baimingai išvažiuodavo iš Kremliaus ir buvo lydimas trijų ar net kartais penkių vienodų automašinių, kurios važiuo viena po kitos, kad žmonės nepažintų, kurioj sėdi baisusis diktatorius. Svetlana, Stalino duktė, savo atsiminimuose mini, kad tėvas turėjo specialų žmogų ragauti Stalino valgius prieš jam paduodant.

Tikrumoje Smetona važiuodavo vienu automobiliu su vienu adjutantu. Jis savo laiką apvažiavo visus Lietuvos miestus, miestelius ir kaimus, kur visi jį sutikdavo iškylmingai, višur jis buvo vaišinamas prie paruoštų ilgų stalų. Niekas prieš tai valgių neragaudavo, nes tai nebūtų net įmanoma. Prezidentas Smetona ir Kaune laisvai aplankydavo savo pažįstamus, be jokios policijos ir valgė su kitais, ką visi valgė.

Atvažiuavus Prezidentui su ponios Smetonienės pas ponus Merkius, rašo toliau Gediminas, "būdavo keliama totai už Lietuvą, už darką nors... Svečiai keisdavo si gražiomis frazėmis. Oficialioji dalis vakaro trukdavo tol, kol išvykdavo Smetona ir užsienio diplomatai. Vėliau galima buvo išgirsti ir vėžikiškų keiksmų ir biznieriško žargono. Ponia Smetonienė su savo artimiausiais: kun. Mironu, Indrišūnu ir rūmų ponitėmis susėdavo prie staliuko lošti kortomis. Ant staliuko gulėdavo milžiniškos sumos pinigų (!). (Kaip Gedukas pro durų plyšį galėjo tą viską pasitebėti?).

Ponai, kurie nelošdavo dažniausiai gerdavo, o kiti knarkė kur nors ant sofų (sic).

Gediminas, kad ir pakartotinai mini, kad politika jo neįdomavo, vieno sako, kad "politinių pulsą" jausdavo prie stalo namuose... Kaip daugeliui jo amžiaus jaunuolių, jam patikdavo skaityti nuotykių romanus. Bet neretai, vietoj šių romanų, jam pavykdavo iš tėvo spintos pasiimti paskaityti seimo ar kitų buržuazinių įstaigų posėdžių stengoramas, pranešimus apie įvairių veikų, ministerio, bankininko, diplomato malversacijas. Na, paskaitinėti buvo ko, pastebi Gediminas. (Bet jeigu ir būdavo anais laikais malversacijų, tai būdavo atskiri atsitikimai, ne taip, kaip dabar Lietuvoje.) Keistu būdu, po išvardinimo kelių malversantų, Gediminas rašo: aš mažai rašau apie Antaną Merkiį (!) nes tai man sunkiausia. Jis mano tėvas ir nepatogu ką nors negera apie tėvą rašyti... (lyg ir tėvas būtų malversantas). Antra vertus, mūsų pasaulius skiria idėjinė takoskyra. Tuo atžvilgiu, tarp mūsų nieko bendra nėra (?) (Be abejo, nes tėvas jau seniai bolševikų nukankintas mirė, o sūnus gyvendamas tarp komunistų, turi prisipažinti, kad jo pasaulėžiūra yra "marksistinė - ateistinė")

Toliau, ypač trečia-me "Švyturio" numery-

je rašoma tik apie lietuvių tragiškųjų dienų politiką. Kadangi viskas ypač politika, yra labai tendencingai aprašyta, perkošta pro komunistinį sieta, tai jos neliecia. Norėčiau tik pažymėti, kad ar tai rašė pats Gediminas ar kaskitas, turėtų protingiau fantazuoti, ypač turint dar prieš akis pastaruosius Čekoslovakijos įvykius, kurie taip labai primena Lietuvos okupaciją.

Jokia "Lietuvos darbo liaudis" nenušlovė "supuvusio buržuazinio režimo" ir nepaėmė "valdžios iš savo rankas", kaip rašoma Švytury. Bolševikų kariuomenė apgaulingu būdu, lyg gindama lietuvių nuo vokiečių okupacijos, užplūdo mažą Lietuvą, panašiai kaip dabar Čekoslovakiją, ir jėga užėmė visą kraštą, įvesdama negirdėtą terorą. "Darbo liaudis" neturėjo net galimybės išsižioti protesto ženklan. Viskas buvo iš anksto bolševikų suplanuota. Be to, idomu, nuo kurio tai laiko sovietų kariuomenė vadinama "Lietuvos darbo liaudimi"? Ir bendrai, norėtųsi kartą sužinoti, kas iš tikrųjų reiškia bolševikų žodyne taip dažnai minima "darbo liaudis". Ar Marksas, Engelsas, Leninai, Stalinas, Chruščiovas, Brežnevas, Kosyginas, kurie carų rūmuose gyveno ir carų traukiniais važinėja, jau 50 metų teroru valdo milijonus okupuotų žmonių, taip pat priklauso tai "darbo liaudžiai"?

Visi lietuviai su mažą išimtimi, yra tikrai kilę iš liaudies, pradedant prezidentu ir baigiant ministerijų kurjeriais. Tikros buržuazijos lietuviai dar net nesėjo sudaryti, visi buvo pirmos kartos inteligentai. Jeigu kam pavyko praturtėti ar užimti geresnę vietą, tai tik dėka savo gabumų ir protu. Todėl toks švaistymas vis žodžiais, kaip "lietuvių buržuazija" ar "darbo liaudis" yra ne tik juokingas, bet ir kvailas.

F É M A L E

WANTED
EXPERIENCED
SEWING MACHINE OPERATORS
Preferred, will train.
Steady work for qualified help.
CHALFANT SEWING FABRICATORS
11525 Madison
Cleveland, Ohio

(22-31)

OPPORTUNITIES FOR REGISTERED NURSES

Full and part time, all areas. Afternoon and night shifts. Excellent starting salary and shifts premium.

ALSO RN SUPERVISOR

Top starting salary for R.N. with supervisory experience for night shift, 11 p.m. to 7:30 a.m. Progressive supervisory experience for no benefit program including Life, A. D. & D. and disability Insurance, Blue Cross, retirement, sick leave, paid holidays and vacations. Apply Personnel Dept. Saginaw Osteopathic Hospital, 515 N. Michigan, Saginaw, Mich. (20-29)

DELLA E. JAKUBS & SON LAIDOJIMO ĮSTAIGA

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
361-1763

936 East 185th Street
531-7770

PAVASARIO BALIUS

Vysk. M. Valančiaus li-tuanistinės mokyklos pava-sario balius įvyks šį šešta-dienį, balandžio 12 d., 8 v. v. Šv. Jurgio parapijos sa-lėje.

Meninę programą išpildys Grandinė.ė.

Bilietai į balių gaunami skambinant telef. 391-7588.

• **Grandinė.ė**, atšokusi V. Valančiaus li-tuanistinės mokyklos baliuje balandžio 12 Clevelande, sekantį sa-vaitgalį vyksta Baltimorėn. Po koncerto grupė aplankys Washingtoną. Kongresma-nas Charles A. Vanik padė-jo suplanuoti šią išvyką ir pasisiūlė aprodyti sostinės įžymybes.

• **SLA 136-os kuopos** narių visuotinis susirinkimas įvyks balandžio 13 d., sek-madienį, 3 val. po piet šį kartą naujoje vietoje — mūsų narių N. ir J. Mockų namuose: 3407 Hartwood Rd., Cleveland Hts. Lengva surasti, važiuojant Noble Rd. arba Taylor Rd.

Ten pat bus galima ir mokesčius įteikti.

Turime vilties sulaukti ir rečiau besilankančių na-rius. Ypatingai kvietini svečiai, kuriuos manoma įtraukti didžiausios mūsų organizacijon.

Numatoma keletas svarbių ir įdomių klausimų. Parodykime daugiau rūpes-tingumo aktualiais reika-lais.

Asmeniškai kvietimai ne-siunčiami.

Mieli clevelandiečiai,

Amžiaus ir sveikatos su-metimais baigiau savo 54 metų (20 metų Clevelande) kirpėjo darbą.

Vykstam pagyventi, kur šiluma kaulų nelaužo.

Dėkoju visiems clevelandiečiams teikusiems man progą patarnauti ir bend-rauti.

Išvažiuoju su gailesčiu, išsiveždamas geriausius pri-siminimus apie visus čio-nykščius man mielus lietu-vius.

Ačiū ir iki pasimatymo.

Visuomet clevelandietis

Jūsų

Edmundas Mazys

• **Reikalinga šeiminkė:** dirbti tris dienas savaitėje, rytinė miesto dalyje. Ge-ras mokestis. Reikia mokė-ti angliskai. Turi mėgti vai-kus ir švariai užlaikyti na-mus. Telefonuoti 752-3345 po 6 val. vakare. (28-29)

• **Lietuvaitė nori darbo** privačiuose namuose, paski-romis dienomis, ne visą sa-vaite. Kreiptis: Marytė Pet-ruškevičiūtė, 6512 Superior Ave. Telef. 391-7588.

• **Prieš atnaujinami sa-vo namų ar automobilių draudimus**, palyginkite sa-vo mokestį paskambindami V. Giedraičiui tel. 944-6835.

• **Apdraudos reikalais ge-riiausius patarnavimus gau-site kreipdamiesi į Z. Obe-lenį tel. 531-2211.**

HTS. KIRPYKLA

1812 Coventry Rd., Cleve-land Hts. arti Mayfield Rd. Vincas Gelgotas savininkas. Kirpykla atdara nuo 8 val. ryto iki 6 vak.

Pirmadieniais uždaryta.

FILATELIJOS KAMPĖLIS

Antanas Bernotas

(4)

JAV kovo 15 d. išleido 6 cen-tų pašto ženklą Amerikos Legio-no 50 metų sukakčiai paminėti. Piešinys -- didesnė pusė Ame-rikos didžiojo valstybinio ant-spaudo ir frašai.

Amerikos Legionas susidaro iš I ir II Pasaulinio bei Korėjos karo veteranų ir šiuo metu turi 2,6 milijonų narių. Jis suskirs-tytas postais, kurių esama viduj ir užsieniuose viso 16,000 pos-tų. Amerikos Legiono pradžia sudarė veteranų karių suvažia-vimas Paryžiuje kovo 15-17 die-nomis 1919 m. Po dviejų mėne-sių suvažiavimas St. Louis mies-te priėmė laikiną konstituciją. Kaip organizacija buvo patvir-tinta kongreso aktu, pasirašy-tu prezidento Wilsono 1919 m. rugsėjo 16 d. Organizacija aiš-kliai antikomunistinė ir turi di-delės įtakos sprendžiant kraš-to gynybos reikalus. Kas kelni-ti metai vis kitoje vietoje ruo-šia suvažiavimus su įspūdin-gais paradais. Chicagoje yra at-skiras lietuvių Dariaus-Girėno legionierių postas, o Hartford, Conn., mišrus, bet pavadin-tas Šabanio postu.

*** KANADA kovo 14 d. išleido 50 centų p. ženklą dailininkui Aureliui Suzor-Cote pagerbti. Piešinyje parodytas jo paveik-slas "Grįžta iš laukų". Pašto ženklas daugiaspalvis.

Aurele de Foy Suzor-Cote (1869-1937) gimė prancūzo me-nininko šeimoje Arthabaskoje, Quebec'o provincijoje. Baigęs vietos šventosios širdies kole-giją, 1890 m. jis išvyko į Pary-žį, kur pradėjo studijuoti dai-navimą, tačiau dėl ligos jį metė ir toliau lankė Ecole des Beaux Arts. Ten greit išvystė savo ta-lentą ir pasireiškė kaip vienas iš impresionistų, už parodose išstatytus savo paveikslius gau-damas premijas. Už paveikslą "Archimedo mirtis" gavo Grand Prix, 1908 m. grįžo į Kanadą, kur Montrealyje atidarė savo studiją, patirdamas visų pripa-žinimą ir pagarbą. 1929 m. iš-sikėlė į Daytona Beach, Flori-doje, kur ir pasiliko likusį gy-venimą. Paveikslas originalas ka-ba Tautinėje Galerijoje Ottawo-je.

*** RUMUNIJĄ išleido trijų p. ženklų ir bloko seriją Transil-vanijos prijungimo 50 metų su-kakčiai paminėti. Čia dedame 55 bani p. ženklą su dail. D. Stoikos paveikslu, kuriame pa-rodys kunigaikščio Mihailo Vi-teazul įžengimas į Albą-Julią 1599 m.

Transilvanija (vokiškai Sie-benburgen) yra šiaurinė Ru-munijos dalis, apsupta Karpātų kalnų, sudaro 62,000 kv. kilo-metrų plotą ir turi apie 4 mili-jonus gyventojų, kuriu didesnė

dalis rumunai, toliau vengrai ir vokiečiai. Dėl tokio gyventojų margumo visad buvo nesantai-kos obuolys. Romos imp. Traja-nas 105 m. nukariavo ten buvu-sius dakus ir įkūrė Dakijos kolo-niją. Vėliau kraštą valdė ava-rai, gotai, hunai, bulgarai, slo-vėnai, o 1003 m. užėmė vengrai. Po to atėjo turkai, kuriuos 1526 m. nugalėjus, Transilvanija tapo laisva, valdoma savų kunigaikš-čių. 1699 m. Transilvanija pri-skirta Austrijai, o Austrijai su-sijungus su Vengrija, 1867 m. at-tekė Vengrijai. Po I Pas. karo 1918 m. gruodžio mėn. kraštas buvo užimtas rumunų. 1940 m. rugpjūčio 30 d. Hitleriui susi-tarus su Mussoliniu, šiaurinė krašto dalis atiduota Vengrijai, 1947 m. Rumunija atgavo visą jos valdytą teritoriją. Szeklerio vengrų gyvenamai apygardai su-teikdama autonominės teisės. Krašte įtakingi vokiečiai, kurie jau 1224 m. buvo sudarę 7 pilių sąjungą (iš čia ir vardas Sie-benburgen). II karo metu arba pabėgo, ar buvo ištremti. Kraš-to sostinė yra Cluj miestas.

*** ŠVEDIJA išleido 4 pašto ženklus, kuriais pagerbiama 1908 metų Nobelio premijos lau-reatai:

Gabriel Lippmann (1845-1921) prancūzų fizikas -- fizikos pre-mija;

Rudolph Christoph Eucken (1846-1926), vokiečių filosofas -- literatūros premija;

Ilija Iljič Mečnikov (1845-1916) rusų fiziologas -- pusė medicinos premijos;

Paul Ehrlich (1854-1915), vo-kiečių bakteriologas -- pusė me-dicinos premijos;

Ernest Rutherford (1871-1937), anglų fizikas ir chemi-kas -- chemijos premija.

BOSTON

LITERATŪROS IR DAINŲ VAKARAS

L.V.S. RAMOVĖ Bostono skyrius balandžio 20 d., sek-madienį, 3 val. po pietų, Lietuvių klubo auditorijoje So. Bostone rengia literatū-ros ir dainų vakarą.

Programoje Draugo ro-mano konkurso laureato Vytauto Volerto paruošta mūsų dailiosios literatūros ir dainų pynė; "Margais ta-kais keliauja žodis".

Išpildo mūsų jaunosios kartos menininkai iš Phila-delphijos; Aušra Mačiulai-tytė, Virginija Majauskie-kienė, Bronius Balčiūnas ir Solistė Ona Pliuškonienė.

Solistė a k o m p a nuoja kon.p. Jeronimas Kačins-kas. Scenos šviesų efektai Romo šlezo. Šokiams gros linksma R. M. Trio kapela iš Worcesterio.

Veiks užkandžių ir gėri-

Naujoje Meksikoje kuriasi lietuvių kolonija... ST. GEČAS

Šios antraštės pavadinini-mu tilpo mano straipsnis š. m. kovo 7 d. Dirva Nr. 19 dėl įsikūrimo Roswell, New Mexico. Dėl šio straipsnio gavau per Dirvą ir be tar-piai gana daug laiškų su įvairiais paklausimais. Visi prašo "tuojau" atsakyti į jiems rūpimus klausimus. Malonūs laiškų autoriai, su-praskite ir pateisinkite mane, kad nėra įmanoma kiek-vienam į laišką tiesioginiai atsakyti. Tai pareikalautų iš manęs labai daug laiko, kurio aš taip pat neturiu. Tad atitinkamai subendri-nau visų jūsų klausimus ir mėginsiu jums atsakyti.

Dirva yra tas mielas visų s k a i tomas informatorius, kurios dėka galėjau šį taip visiems rūpimą reikalą iš-kelti viešumon. Pasirodo, kad Dirva pasiekia visus šio krašto didmiesčius ir miestelius, visas lietuvių kolonijas ir pavieniai gyve-nančius lietuvius, iš kurių gavau laiškus. Tad visi — skaitytojai ir rašytojai — būkite dėkingi Dirvai ir ją skaitykite.

O dabar štai klausimai ir atsakymai.

Kl. Noriu įsigyti namą ar rezidenciją, kokia jų kaina, kaip jie atrodo, kaip dideli sklypai, koks namų stilius, nuo ko pradėti ir kur tuo reikalu kreiptis?

Ats. Daugiausiai namai yra dviejų-trijų miegamų kambarių, su vonia ir dušu, konstrukcija frame stucco, brick veneer ir concrete block. Stilius — ispaniškas, prancūziškas, bet gana daug naujųjų rezidencijų modernaus amerikoniško stiliaus su plaukiojimo ba-seinu, palmių ir citrus me-džių sodu, aptvertu "brik-sų" tvora. Sklypų dydis įvairus. Kaina nuo 6000 dol. iki 50,000 dolerių. Už 6000 dol. galima pirkti gana gra-žų namą. Visas karių nuo-savybės — namus pavesta pardavinėti vieninteliai Gail Harris, Realtor Co., P. O. Box 1481, Roswell, New Mexico. Prašau į ją ir kreip-tis, galima ir laiškais arba asmeniškai.

Kl. Noriu jau dabar per-sikelti į Roswell, ten įsikur-ti, susirasti atitinkamą dar-bą. Kur gauti informaciją?

Ats. Dėl persikėlimo tie-siai rašykite ar asmeniškai kreipkitės į Roswell Retirement Service, Roswell, New Mexico. Šios kompanijos tikslas padėti atvykstan-tiems į Roswell susirasti bu-tus ir darbą ir tinkamai įsi-kurti. Darbu rūpinasi New Mexico State Unemploy-ment Service, Inc., Roswell, N. M. Darbą gauna ne tik darbingo amžiaus abiejų ly-čių žmonės, taip pat ir pen-sininkai.

Kl. Kaip nuvykti į Ros-

well lėktuvu ar automobi-liu?

Ats. Abi šios susisiekimo priemonės yra lygiai geros, žiūrint kas ką labiau mėg-s-ta. Iš Chicagos lėktuvu ligi Albuquerque, o iš ten per-sėsti į Trans-Texas Airline. Visas informacijas gausite savo miesto kelionių biure.

Kl. Koks yra apvalių me-tų temperatūros vidurkis?

Ats. Apie tai jau minėjau savo straipsnyje. Vasaros vidurkis 77. laipsn. F, žie-mą 42 laipsn. F. Vasarą po saulėlydžio temperatūra nu-krinta ligi 65 laipsn. F. Nakties miegas idealus. Ypatingų audrų ir cyclonų nėra.

Kl. Tamsta kaip meninin-kas dailiai nupiešė Roswell vaizdą, susižavėjau. Ar vis-kas yra ten taip gražu, kaip rašote? Kokie ten keliai?

Ats. Ačiū už komplemen-tą. Aprašiau ką mačiau, kaip man atrodė. Gali kai kam ir nepatikti, kitaip at-rodyti. Bet tas nepakeistų nenuginčijamo fakto, kad Roswell klimatas mūsų žmo-nėms yra vienintelis, neran-damas kitur ir nenuperka-mas už jokių pinigų. O tą daro aukštuma 3660 pėdų virš jūros lygio. Keliai, kaip ir visoje Amerikoje yra la-bai geri.

Kl. Ar yra plėšikavimų? Ar daug ten yra juodžių, meksikonų?

Ats. Jau nuo praeitų me-tų spalio skaitau Roswell Daily Record dienraštį ir nieko nepastebėjau apie plė-šikavimus. Vakare kai žmo-nės eina pasivaikščioti na-mų durų nerakina. Juodžių yra tik apie 2% visų gyven-tojų. Jų neužtenka miesto darbams. Yra tik vietinių meksikiečių, nėra emigran-tų. Jie nesiskiria iš kitų, el-giasi kultūringai kaip ir vi-si. Procentas nedidelis.

Kl. Moku daug kalbų, no-rėčiau jas dėstyti bet kurioje mokykloje. Kur tuo reikalu kreiptis?

Ats. Kreipkis į Roswell Campus-Eastern New Mexi-co University, Roswell, N. M. Čia yra ir svetimų kalbų fakultetas. Taip pat užsire-gistruok ir State Unemploy-ment Service, Roswell, N. M.

Kl. Noriu jūsų adreso ir telefono numerį?

Ats. Mano adresas yra S. G., 7252 So. Rockwell St., Chicago, Ill. 60629, telef. 313 — 778-8034. Skambinti vakarais po 7 val. Chicagos laiku, šeštadienį ir sekma-dienį — visą dieną.

Kl. Koks yra žemės pa-viršius, ar nėra audrų?

Ats. Apie miestą ir toli, toli nuo miesto žemės pa-viršius yra sutrupėjusios kalnų klintys su žvirgdo priemaišu. Čia auga vos akim apmatomos medvilnės laukai ir tęsiasi gyvulių far-mos su alfalfos augme-nija. Smėlio yra toli dyku-mose. Audrų nėra.

Pagerbkime tuos, kurie gyvena ir mirė Dievui ir Tėvynei.

Lietuvos kankinių koply-čia Šv. Petro Bazilikoje Ro-moje laukia kiekvieno lietu-vio atsiliepiant sava auka. Laiko jau nedaug.

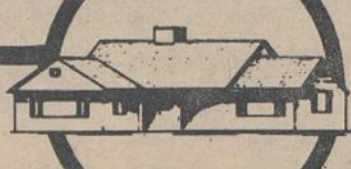
Atsiliepkite adresu: Lithuanian Martyrs' Cha-pel Fund, 2701 W. 68th St., Chicago, Ill. 60629.

NEPAMIRŠKITE ATNAUJINTI DIRVOS PRENUMERATĄ

Naturally
SUPERIOR SAVINGS

Main Office: SINCE 1909
798 EAST 185th STREET
6712 SUPERIOR AVENUE
13515 EUCLID AVENUE

HOME and
REMODELING
LOANS
.....
INSURED SAVINGS

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

LIETUVIŲ FONDO NUTARIMAI

Lietuvių Fondo metinis susirinkimas, įvykęs 1969 švietimo ir šeimos metų kovo 29 dieną Jaunimo Centre Chicagoje, išklauses LF Tarybos, Valdybos, Investavimo, Pelno skirstymo ir Kontrolės komisijų pranešimų bei susirinkimo dalyvių diskusijų, priėmė šiuos nutarimus:

1. Susirinkimas tvirtina ir užgria LF vadovybės veiklą, jai reiškia pilną pasitikėjimą finansinių reikalų tvarkyme ir nuoširdžiai dėkoja už atliktus darbus.

2. Susirinkimas skatina LF vadovybę bei narius ir toliau intensyviai telkti lėšas, panaudojant ir naujus būdus, kaip pvz. vakarienių rengimo, meninių koncertų su premijų įteikimu ruošimu ir kt., kad šiais Lietuvių švietimo ir šeimos metais greičiau priartėtų prie užsibrėžto vieno milijono dolerių fondo.

3. Susirinkimas prašo ir skatina visą lietuvių visuomenę stoti į LF narių eiles ir visur kelti LF istoriškai reikšmingą idėją, nes LF ne tik ateityje duos, bet jau ir dabar duoda didelę paramą lietuviškam švietimui ir visai plačiai lietuvių kultūrinei veiklai.

4. Susirinkimas sveikina Lietuvos Diplomatinę Tarnybą laisvajame pasaulyje, VLIKą, PLB Valdybą, ALTą, BALFą, visų kraštų Lietuvių Bendruomenes ir JAV LB apygardų bei apylinkių valdybas, spaudą, radiją ir visas lietuvių institucijas bei organizacijas.

LF Metinio Susirinkimo
Nutarimų Komisija
Vytautas Kutkus
Stasys Rudys
Jonas Kavaliūnas

• Dail. Romas Viesulas dėstantis Temple University, Tyler School of Art, pakeltas pilnu profesorium ir nuo š. m. rudens siunčiamas į Romą dėstyti meną to paties universiteto TYLER SCHOOL OF ART IN ROME, dviems metams. Dailininkas su žmona iš-

vyksta į Romą š. m. birželio pradžioj.

• International Graphic Art Society New Yorke užsakė dailininkui R. Viesului grafikos darbą, kurio 100 nuospaudų tiražas bus platinamas meno kolektoiriams šiame krašte, Europoj ir kitur, Tam tikslui organizacija jau priėmė dailininko spalvotą reliefą "Up-On". I.G.A.S. atrankos juri komisiją sudaro 10 JAV ir Europos muziejų kuratorių.

• "Parama", Toronto kredito kooperatyvas, per savo vedėją A. Statulevičių, Dirvai paremti atsiuntė 50 dolerių auką.

Dirva nuoširdžiai dėkoja kooperatyvo vadovybei už paramą lietuvių spaudai. Tikimės, kad jų pavyzdžiu paseks ir kitos finansinės lietuvių įstaigos, paskirdamos auką lietuvių laikraščiams.

• Kalbėkime lietuviškai! Vasario 16 gimnazijos direktorius V. Natkevičius paprašė visus mokinius daugiau negu iki šiol kalbėti lietuviškai, ypač viešose vietose kaip kieme, klasėse, koridoriuose, valgykloje, kad galėtų būti padaryta spartesnė pažanga lietuvių kalbos mokymesi. Jis nurodė, kad gimnazijos rėmėjai ne tik pageidauja, bet ir reikalauja, jog Romuvoje būtų išauklėjami geri lietuviai, kurie baigę mokslus įsijungtų į lietuvių bendruomenę ir būtų jos ramsčiai.

ATSIPRAŠOME STASIŲ...

Praeitą Dirvos numerį spausdinant, penkto puslapio negatyvas, vaizduojantis du bičiulius Stasius: Santvarą ir Barą, buvo apverstas, tad eilės tvarka neatitiko parašui. Abiejų Stasių dėl to atsiprašome.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

Kovo mėnesio gale pradėta registracija Putnamo mergaičių stovyklon. Jei atsirastų buvusių stovyklautojų, kurios nėra gavusios registracijos kortelių prašom tuoj pat kreiptis, nes keičiantis adresams sunku atsekti kur esate.

Stovykla prasideda birželio 29 d. ir baigiasi su didžiuliu pikniku ir gražia stovyklautojų paruošta programa, liepos 27 d.

Stovykloje šią vasarą dirbs šios seserys: Ses. M. Jurgita, Ses. M. Cecilija, Ses. M. Viktorija ir Ses. M. Eucharista.

Viršuje grupė stovyklautojų praeitos vasaros stovykloje.

A + A

Brangiai Mamytei Lietuvoj mirus, miela

ANASTAZIJĄ JUODVALKIENĘ

ir šeimą nuoširdžiai užjaučiame

Kubiliūnų šeima
ir
M. Barniškaitė

New Yorko Operetės choras ruošiasi jubiliejiniam koncertui, kuris įvyks balandžio 19 d. New Yorke, V. Maželio nuotrauka

CHICAGO

EUROPA — EUROPIEČIO AKIMIS

Balandžio 11 dieną, penktadienį, 7:30 v. v. Jaunimo Centro salėje dr. A. Gerutis, atvykęs į Chicago iš Šveicarijos, skaitys paskaitą "Europa — europiečio akimis". Ta pačia proga bus pristatyta ir dr. A. Geručio suredaguota knyga "Lithuania".

Maloniai kviečiama Chicagos visuomenė paskaitoje dalyvauti ir paklausti diplomato ir patyrusio žurnalistinio minčių stebint visus įvykius iš neutraliosios Šveicarijos.

LSS Seserijos Vyr. skautininkė A. Jonikienė aplinkiusi Toronte Šatrijos tunto skautos, S. Dabkaus nuotrauka

TORONTO

• Lietuvių Namų dalininkai šių metų kovo 30 d. savose patalpose turėjo metinį susirinkimą, kuriame be įvairių pranešimų buvo aptarta visa eilė kitų aktualių klausimų.

Sudarius prezidiumą, į kurį įėjo Aug. Kuolas pirmininku ir V. Petraitis sekretorium, buvo perskaitytas A. Jucio praėjusio susirinkimo protokolas. Metų bėgyje nuveiktų darbų apžvalgą padarė valdybos pir-

mininkas p. Bastys ir išdėstė A. Statulevičius. Iš pranešimų išryškėjo valdybos pastangos ir rūpesčiai turimų namų gerinimu.

Kiek ilgesnių diskusijų sukėlė iškeltas naujų bei erdvesnių namų įsigijimo klausimas. Revizijos komisijos vardu pranešimą padarė dr. M. Anyšas. Patvirtinus 1968 m. apyskaitą ir priėmus 1969 m. samatą, buvo einama prie valdybos rinkimų. Valdybai kas du metai rotacine tvarka keičiantis, slaptu balsavimu buvo išrinkta A. Statulevi-

"LIETUVIAI TELEVIZIJOJE" ŠVENČIA TRIJŲ METŲ VEIKLOS SUKAKTĮ

LIETUVIAI TELEVIZIJOJE, sėkmingai veikianti ir vienintelė lietuviška televizijos programa JAV-se, savo veiklos trečiosioms metinėms atžymėti ir rėmėjus pagerbti, GEGUŽES 24 D. CHICAGOJE, JAUNIMO CENTRO PATALPOSE, RENGIA

DIDELĮ-SUKAKTUVINĮ BANKETĄ-BALIŲ.

Meninę programą atliks iškiliausios mūsų meninės pajėgos. Šokiams gros BICHNEVICIAUS orkestras. Svečiai bus vaišinami šaltais, šiltais užkandžiais ir šampanu. Veiks turtingas bufetas ir įvyks dovanų paskirstymas.

Kadangi jaunimo Centro didžioji salė talpina, tik iki 500 asmenų, kad vietos nepitrūktų, raginama iš anksto užsisakyti staliukus (10 asm.) paskambinus į LIETUVIAI TELEVIZIJOJE studiją, telef. 254-2233.

Lietuviškąją Chicagos visuomenę, televizijos programos rėmėjus ir prietelius prašome gegužės mėn. 24 d. vakarą rezervuoti LIETUVIAI TELEVI-ZIJOJE suktaktuviniam baliui-banketui.

"LIETUVIAI TELEVIZIJOJE"
VALDYBA

išpirkti, jau nekalbant apie vyr. sesių gražiuosius rankdarbius ir mamų įvairius kepsnius.

Ji sutraukė didelį skaičių lietuviškos visuomenės, kuri atsilankė praleisti popietę kartu su skautišku jaunimu.

"Neringos" ir "Nevėžio" tuntų vadovai, su pagalba tėvelių, Kaziuko mugę kasmet vis daugiau kuo nors pajvairina ir šis gražus paprotis yra paplitęs visame Atlanto pakrastyje.

MENO PARODA

Balandžio 12-13 d.d. Maironio Parke įvyks "Nevėžio" tunto skautų rengiama s. s. G. Kodatienės ir E. Štaraitės meno kūrinių paroda.

Šeštadienį paroda bus atidaryta nuo 2 val. p. p. iki 6 val. vak. ir sekmadienį nuo 12 val. iki 6 val. vak.

G. Kodatienė lietuviškai visuomenei jau yra iš ankčiau pažįstama, ji su meno kūrinių yra būvusi Chicagoje, Clevelande ir Detrote. E. Štaraitė yra nauja asmenybė ir su savo kūrinių lietuvių tarpe pasirodys pirmą kartą. Pas amerikiečius yra dalyvavusi meno parodose Framingham Waltham, Mass. Abi menininkės pasirodys Worcesteryje pirmą kartą. Visi kviečiami atsilankyti į parodą ir susipažinti su jų meno kūrinių.

ATLANTO RAJONO SKAUTŲ STOVYKLA

Šiais metais rajono skautų-čių stovykla įvyks nuo rugpjūčio mėn. 24 d. iki rugpjūčio 30 d. 4-H Camp, Spencer, Mass., prie Worcesterio. Prie gražaus ežero, su virtuve ir kabinomis vilkiukams ir paukštytėms. Visi raginami jau ruoštis, o platesnė informacija pasieks visus skautus ir tėvelius per vienytų vadovus. Stovyklai vadovaus v. s. P. Molis su štabu, kurio sudėtis bus paskelbta vėliau.

čius, P. Bastys ir V. Petraitis.

WORCESTER

KAZIUKO MUGĖ

Tradicinė mugė šiemet įvyko kovo 30 d. Gražioje Maironio Parko salėje, Shrewsbury, Mass. Prie jos pasisekimo labai daug dirbo sesės ir broliai, bet ypatingai paukštytės ir vilkiukai, kurių darbai turėjo didelį pasisekimą ir visi buvo

Dail. K. Kodatienė prie savo kūrinių, Jos darbų paroda atidaroma šį šeštadienį Maironio parke, V. Bacevičiaus nuotrauka

Worcesterio skautės Kaziuko mugėje.

Worcesterio vilkiukai Kaziuko mugėje prie savo dirbinių.